

Møte onsdag den 16. januar 2013 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 41):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Sak nr. 1 [10:00:15]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Jens Stoltenberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:00:41]: Situasjonen ved Ahus har vært tatt opp med helseministeren hele 13 ganger i Stortinget. Det har handlet om sviktende pasientsikkerhet, unaturlige dødsfall, bemanningsproblemer, kapasitetsproblemer og ledelsesutfordringer.

Hver gang det har vært ropt varsku rundt Ahus, har vi fått det samme svaret fra regjeringen, nemlig at opposisjonen svartmaler, og at alt er under kontroll. I så fall er det sånn at leger, sykepleiere, Riksrevisjonen og alle andre som har varslet om situasjonen ved Ahus, også er med på denne såkalte svartmalingen, som regjeringen kaller det.

Det er mange utfordringer. I oktober 2011 sa statsministeren følgende:

«Det er klart at hvis det påpekes forhold som bl.a. går på sikkerheten løs, skal det iverksettes tiltak for å håndtere det.»

Da har jeg to spørsmål til statsministeren:

Spørsmål 1: Mener statsministeren at situasjonen nå går på sikkerheten løs?

Spørsmål 2: Hvis han mener det, hvilke tiltak vil regjeringen iverksette for å få den akutte situasjonen ved Ahus under kontroll?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:02:17]: Alle varslinger og alle rapporter om svikt og mangler i norsk helsevesen skal tas på største alvor, for det handler om enkeltmennesker, og det handler om mennesker som ikke får det tilbudet de skal ha. Selv om hovedbildet i norsk helsevesen er at det er høy kvalitet, og at mange får behandling, er det likevel eksempler på at ting ikke fungerer. Et feilfritt helsevesen finnes ikke. Det er syv-åtte millioner behandlinger og utredninger i helsevesenet hvert eneste år, og selv om det aller, aller meste av det er av høy kvalitet og leverer det det skal, vil selv små feilprosjenter av så store tall gi mange eksempler. Derfor skal de tas på største alvor, og det gjør vi også når det gjelder rapportene fra Ahus. De må hånd-

teres på en ryddig og ordentlig måte, og det er det vi skal forsikre oss om. Det betyr at det er sykehusets ledelse som må ta på alvor rapportene som kommer om svikt – og det er fylkeslegen, Helsetilsynet og i de mest alvorlige tilfellene politiet. Det er den måten vi må passe på at de enkelt-eksempelene som kommer opp, og som er viktig at kommer opp – åpenhet om feil og mangler – er forutsetningen for å redusere antall feil og mangler.

Ahus er vårt største akutt-sykehus med 500 000 pasient-kontakter hvert eneste år. Hovedbildet er også der at det er god kvalitet. Vi har ikke noen informasjon som tilsier at Ahus er et mindre trygt sykehus enn andre sykehus, men selv på trygge sykehus begås det feil. Det er mager trøst for dem som opplever feil og mangler at det store hovedbildet er at det er høy kvalitet, og stadig bedre kvalitet, ved norske sykehus.

Det som er gjort på Ahus, er for det første at det er tilført flere hjemler slik at kapasiteten kan økes, og for det andre at de ser på muligheten for å bruke andre sykehus som avlastning. Helseministeren har også sagt at man skal se på grensen, altså pasientgrunnlaget, for å se om det også skal justeres for å redusere opptaket til Ahus.

Siv Jensen (FrP) [10:04:25]: Jeg må si jeg synes statsministeren tok fryktelig lett på den problemstillingen jeg nå tar opp. Det er mange mennesker som er bekymret. Alle ansatte ved sykehuset er bekymret og har sendt brev til regjeringen, hvor de har bedt om å få tilført mer penger for å kunne få situasjonen under kontroll. Da mener jeg det ikke holder, som statsministeren nå gjør, å skyve ansvaret over på sykehusledelsen. Regjeringen har det overordnede ansvaret for at norske sykehus er godt finansiert og godt bemannet til å drive sikker drift. Da er jeg ikke sikker på om det er noen vits i å stille det spørsmålet jeg nå egentlig hadde tenkt å stille, nemlig om hva regjeringen vil gjøre på lang sikt med et sykehus som er nytt, men som likevel allerede er for lite. Det skjer samtidig som Aker sykehus er lagt ned og Stensby sykehus er truet med nedlegging.

Hva vil regjeringen gjøre på lang sikt for å løse utfordringen i hovedstadsområdet for en sykehussituasjon som allerede er for liten?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:05:27]: Jeg tror jeg understreket veldig klart i mitt innlegg at vi tar alle rapporter om feil og mangler ved norske sykehus, også ved Ahus, på det største alvor. De skal håndteres på en ryddig og ordentlig måte av sykehusets ledelse, av de tilsynsorganer vi har, og i de mest alvorlige tilfellene av politiet.

Vi gjør ting både på kort og på lang sikt. På lang sikt har vi nå en stortingsmelding til behandling her i Stortinget – for første gang en stortingsmelding om kvalitet i helsevesenet – nettopp for å se hvordan vi kan gjøre enda mer når det gjelder kvalitet. Vi er kanskje det landet som har mest systematisk måling av feil ved sykehus og offentliggjøring av dem – nettopp for å kunne gjøre noe med feilene. Det er ikke noe land, og ikke noe sykehus, som kan si at de har et feilfritt helsevesen. Åpenhet om feilene, det å være åpen også for varslinger i anonym form, er en forutsetning for å redusere antallet feil. Jeg gjentar: Vi har

ikke noen dokumentasjon som tilsier at Ahus har noe lavere kvalitet enn andre sykehus, men selv de beste sykehus begår feil.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Kari Kjonaas Kjos.

Kari Kjonaas Kjos (FrP) [10:06:46]: Som innvalgt for Akershus og innbygger i Lørenskog, hvor Ahus ligger, var dette veldig lite betryggende. Krisen ved Ahus har vi nå fulgt gjennom to år uten at det har skjedd noe. Korridorpasienter generelt begynner å bli et velkjent fenomen. Over hele landet har vi lange ventelister og korridorpasienter. Dette er tross alt en villet og planlagt politikk fra de rød-grønne. Fra Stoltenberg overtok styringen av landet i 2005 og fram til 2011 ble det 1 700 færre sykehussenger i landet vårt, og nedleggelsene fortsatte i 2012. Like før jul ble Stensby sykehus vedtatt nedlagt, til tross for at dette sykehuset hele tiden har avhjulpet problemene ved Ahus.

På vegne av pasienter, pårørende og ansatte, som hele tiden berøres av mangel på sengekapasitet, spør jeg: Hvor mange flere sykehussenger skal legges ned før regjeringen har nådd sitt endelige mål?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:07:50]: Jeg mener det beste målet på om en lykkes i helsevesenet først og fremst er hvor mange mennesker som får behandling, og kvaliteten på den behandlingen. Hovedbildet, når vi ser på de internasjonale undersøkelsene, der man sammenligner land, viser for det første at langt flere mennesker får behandling ved norske sykehus. Samlet sett er det sju-åtte millioner behandlinger og utredninger. 1,8 millioner ulike nordmenn fikk behandling ved sykehusenes spesialisthelsetjenester i fjor, og kvaliteten øker. Det er ikke antallet sykehussenger som er det viktigste, det er antallet gode behandlinger som er det viktigste.

Stensby sykehus, en del av Ahus, har utført enkelte oppgaver innenfor Ahus. Jeg mener det er ganske viktig at det er Ahus og sykehusets styre som avgjør hvordan de vil disponere sine avdelinger og sine folk. De mener at de får mer og bedre helsetjenester ved å konsentrere seg om Lørenskog og Ski, i stedet for også å opprettholde Stensby, som er veldig nær Lørenskog.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgingsspørsmål.

Bent Høie (H) [10:09:05]: Den situasjonen som vi nå ser ved Oslo universitetssykehus og Ahus, er konsekvensen av manglende risikostyring og planlegging av hovedstadsprosessen. Riksrevisjonen slår fast i sin rapport om statlig eierstyring at hovedansvaret for det er i Helse- og omsorgsdepartementet, som statsministeren også har ansvar for. Dette er altså en langtidsvirkning av noe som er et resultat av dårlig politisk styring.

Hva har regjeringen gjort siden erkjennelsen av at denne prosessen ikke var godt nok planlagt, for at departementet – regjeringen – kan bidra til å rydde opp i den situasjonen som regjeringen har ansvar for, som er blitt skapt ved to av landets største sykehus? Disse omfatter en stor

andel av landets befolkning, og som nå begynner å miste tillit til at de faktisk får det helsetilbudet de kan forvente i hovedstadsområdet.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:10:01]: Det vi nå opplever, er at vi gjennomfører en stor omstilling det har vært bred enighet om i Norge, og som vi mener at det er riktig at vi gjorde, nemlig at vi bygde et stort, nytt sykehus i Akershus. Det er et topp moderne sykehus, det gir et veldig godt tilbud til veldig mange pasienter. Da var vi også enige om at vi skulle flytte over pasienter fra Oslo til Akershus. Det er gjennomført. Det var en krevende omstilling, og en del av de problemene som er påpekt, er knyttet til selve den omstillingen. Men jeg advarer veldig mot at vi nå skal være så redde for omstillinger at vi lar være å gjennomføre dem, selv om omstillinger er krevende. At det bygges et stort, nytt sykehus, at vi overflytter pasienter, det har samlet sett også bedret kvaliteten. Mange av de problemene som har vært påpekt knyttet til selve omstillingen, er løst eller langt på vei løst nå – det handler om ting som ligger litt tilbake i tid, 2010 og 2011. Så kommer det fortsatt rapporter om mangler, og da griper vi fatt i dem. Hovedbildet er likevel at det ikke er noen dokumentasjon som tilsier at det er mindre trygghet og mindre kvalitet ved Ahus enn ved andre sykehus.

Presidenten: Line Henriette Hjemdal – til oppfølgings-spørsmål.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:11:12]: De tiltakene som ledelsen ved Ahus gjennomfører, er helt nødvendige. Men de tiltakene som Ahus-ledelsen presenterte i går, ble i brevts form fra Sykepleierforbundet stilt som krav 23. september 2011. Det er ett og et halvt år siden. Få på plass bemanning som tar høyde for den reelle driften, var et av kravene, og å åpne og bemanne med hensyn til tilgjengelige senger på Ahus, Ski sykehus og pasienthotellet. Dette brevet førte til tilsynssak hos fylkeslegen i Oslo og Akershus. Konklusjonen til fylkeslegen var at en hadde en pleiebemanning som tilsa økt risiko for pasientsikkerheten. Det var hans konklusjon. Det er to år tilbake. Mitt spørsmål er om det er tilfredsstillende for statsministeren at det altså tar to år før en øker bemanningen som trykker pasientsikkerheten, sett opp mot det fylkeslegen konkluderte med.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:12:17]: Jeg tror det er allment anerkjent at det som var et problem, var at man ikke greide omstillingen raskt nok eller godt nok da vi var midt oppe i den tilbake i 2010 og 2011. Vi greide ikke raskt nok å oppbemanne Ahus fordi man bl.a. ikke fikk nedbemannet i Oslo raskt nok. Det har man nå fått til bedre. Siden 2010 er det blitt 1 500 nye medarbeidere på Ahus, 250 leger og 600 sykepleiere. I tillegg er det nye stillingshjemler som tilføres Ahus nå. Man ser på muligheten for å få mer samarbeid med andre nærliggende sykehus, og helseministeren har varslet at vi skal se på opptaksområdet for eventuelt å justere det, slik at Ahus får mindre tilgang på pasienter enn det de har i dag. At vi hele tiden

må være opptatt av å justere når vi gjennomfører den typen store omstillinger, er ikke et uttrykk for at omstillingen var feil. Samlet sett er det altså flere som får behandling, og kvaliteten øker ved norske sykehus.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:13:38]: Det er mange som uttrykker bekymring for todelingen av norsk økonomi. Det er et faktum at vi har noen sektorer som går utrolig godt, særlig de oljerelaterte. Samtidig ser vi sviktende utvikling på andre områder. Vi vet at vi i fremtiden kommer til å trenge flere ben å stå på, og at i gode tider er kanskje noe av det viktigste vi gjør, å så for fremtiden og putte ned de viktige såkornene som bidrar til at vi i fremtiden kan betale for det velferdssamfunnet vi har, og ha det lønnsnivået og det private velferdsnivået vi har.

Det som har vært konklusjonen på mye av denne bekymringen, har vært at vi må prioritere mer til forskning, utvikling, innovasjon, vi må sørge for at norsk næringsliv blir tyngre på innovasjonskraft. På alle internasjonale statistikker ligger vi under snittet når det gjelder dette. Norge må rett og slett bli smartere, spissere, vi må være bedre og ha flere kunnskaps- og kompetansebedrifter om 20 år enn det vi har dag. Det betyr at vi er nødt til å legge inn de såkornene nå. I den forbindelse ble jeg litt forbauset i går da næringsminister Trond Giske slo ut med armene og sa at det ikke er alvorlig at vi scorer lavt på forskning og innovasjon. Han var såre fornøyd fordi vi har noen veldig dyktige miljøer, men han hadde altså ikke noen bekymring å uttrykke for situasjonen med hensyn til lav satsing på forskning og innovasjon, til tross for at vi på alle internasjonale barometre scorer enten middels eller under middels på dette. Mitt spørsmål til statsministeren er: Er han enig i at det egentlig ikke er noe å bekymre seg over at vi scorer lavt på forskning og innovasjon på alle disse internasjonale oversiktene?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:15:39]: På spørsmålet om det er slik at vi satser mye på forskning i Norge, er svaret ja. På spørsmålet om vi satser nok på forskning i Norge, er svaret nei. Jeg tror vi er nødt til å være i stand til å ta inn over oss at det både er slik at Norge satser svært mye på forskning og innovasjon og lykkes godt på mange områder, og at vi samtidig må gjøre enda mer. Det er ikke riktig at vi scorer lavt på alle internasjonale rangeringer. Det er litt avhengig av hvilke rangeringer man ser på, og hva man måler, men vi scorer høyt på de aller viktigste, f.eks. økonomisk vekst, med lav ledighet, mennesker i jobb, høy sysselsetting. Det aller viktigste for å fremme framtidens vekstevne er å holde folk i jobb. Når mange går ledig, svekkes økonomiens vekstevne, fordi mennesker mister kompetanse, faller ut av arbeidsmarkedet. Ingenting svekker nyskaping mer enn det. Også på innovasjon og nyskaping er vi gode. Vi har rekord i nye private bedrifter, rekord i vekst i sysselsetting i private bedrifter, over 200 000, så det er ikke så mørkt som representanten Erna Solberg skal ha det til. Ser man f.eks. på offentlige bevilgninger til forskning, lig-

ger Norge absolutt på toppen når man regner per innbygger.

Det er når vi tar med næringslivsforskning, at Norge kommer noe lenger ned. De offentlige bevilgningene er høye i Norge, mens de private næringslivsbedriftenes egne forskningsbevilgninger er internasjonalt sett lave, i hvert fall lavere enn i mange andre land. Det henger dels sammen med næringsstruktur, og dels henger det sammen med at vi fortsatt satser for lite i norske bedrifter. Det ønsker vi å legge til rette for. Vi hadde et godt seminar i går, der vi nettopp diskuterte hvordan vi sammen med næringslivet ytterligere kan øke næringslivets egen forskning. Men vi ligger altså på topp når det gjelder offentlig innsats, eller blant de landene som ligger helt øverst når det gjelder offentlig innsats for forskning. Denne regjeringen har styrket forskningen og vil fortsette å styrke forskningen, for det er viktig for framtidens vekstevne.

Erna Solberg (H) [10:17:42]: Jeg registrerer at statsministeren ikke svarte på spørsmålet om han delte næringsministerens syn når det gjelder at det ikke var så farlig at vi ikke scoret så høyt, for han anerkjente jo at vi ikke scoret så høyt på innovasjonskraft og forskning i næringslivet. Tvert imot valgte han å snakke om alt annet. Det er altså slik at på de internasjonale oversiktene over forskning og innovasjon scorer vi dårlig. Summen av hver enkelt av dem er faktisk at vi ligger dårlig an, og da har vi en dårlig strategi for fremtiden. Denne regjeringen har i de fire siste av de fem siste budsjettene hatt mindre vekst i forskningsbevilgningene enn i statsbudsjettet for øvrig. De har kuttet i nærings-ph.d.-ene, de har ikke satset mer på innovasjonsrettede forskningsmidler. Vi har fra Høyres side over en halv milliard mer på nettopp disse tiltakene fordi vi sår for fremtiden. Jeg gjentar mitt spørsmål: Er man fornøyd med den situasjonen man har, slik som næringsministeren gir uttrykk for? Det viser en stor forskjell i ambisjonene for Norge for fremtiden.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:18:51]: Vi er ikke fornøyd, og det er derfor vi vil gjøre mer. Jeg er også helt sikker på at næringsministeren mener at vi skal gjøre mer på forsknings- og innovasjonsområdet – han har vært en sterk pådriver for det i regjeringen. Det betyr ikke at vi ikke har gjort mye, og at det ikke gjøres mye. Vi scorer altså høyt på mange områder når det gjelder innovasjon og nyskaping i privat næringsliv. Det sterkeste uttrykket for det er over 200 000 nye arbeidsplasser i private bedrifter, rekorder i antall gründere, i antall nyetableringer og rekorder i nye arbeidsplasser i private bedrifter. Det er et veldig sterkt, konkret uttrykk for at det går godt i norsk næringsliv, og at det skapes mye ny virksomhet.

Så skal vi bli enda bedre. Det handler dels om å øke bevilgningene ytterligere, men det handler dels også om å være mer opptatt av hva vi får igjen for det vi investerer i forskning. Kanskje det mest positive med norsk forskning nå er at vi er blant de få landene som øker antallet publiseringer i vitenskapelige tidsskrifter, og at norske forskere får mer artikler publisert i vitenskapelige, internasjonale

tidsskrifter. Det sier noe om kvaliteten på norsk forskning, som er på vei opp.

Presidenten: Det er bedt om fire oppfølgingsspørsmål, og det blir gitt anledning til det – først Svein Harberg.

Svein Harberg (H) [10:20:10]: Jeg legger merke til at statsministeren er flittig til å fortelle hva som skjer i offentlig regi når det gjelder forskningen, mens utfordringen for Høyre har vært å få større deler av næringslivet aktiv i dette. Forskning og innovasjon er det som sikrer vår posisjon som kunnskapsnasjon, og som sikrer velferden vår.

Også i går, på konferansen, gjentok næringsministeren at han ikke var så bekymret for den situasjonen at vi ligger etter de andre landene når det gjelder satsing på forskning og innovasjon. Jeg lurte på om statsministeren ikke vil være med Høyre på å utløse at større deler av næringslivet kan delta i denne forskningen. Kanskje er det uenigheten mellom næringsministeren, som er tilfreds, og statsministeren, som har noen løfter nå, som gjør at vi heller ikke i inneværende budsjett ser spor av de satsingene som statsministeren nå prøver å løfte opp.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:21:14]: Jeg har ikke sett nøyaktig hva Trond Giske sa, men jeg er helt sikker på at han ikke mener at vi er fornøyd. Det er grunnen til at han er opptatt av at vi skal gjøre enda mer på forskning og innovasjon og er en pådriver for det på veldig mange områder. Han har vært med på å sørge for at vi også i årets budsjett øker forskningsbevilgningene og legger til rette for mer innovasjon. Det er altså ikke slik at vi ikke gjør det. Vi gjør det, og det gir gode resultater. Og så ønsker vi å gjøre enda mer av det.

De offentlige forskningsbevilgningene – det er det dette storting og regjeringen har direkte ansvar for – er høye også basert på internasjonale mål. Spesielt hvis du regner i forhold til antall innbyggere, men også i forhold til nasjonalprodukt, kommer vi godt ut i internasjonale sammenligninger.

Det er riktig at når vi tar med privat forskning, bedriftenes forskning, ligger vi lavere. Én årsak til det er at i oljesektoren, som er en viktig del av norsk økonomi, er forskningsandelen lav, i alle land, for det er en råvarebasert næring, med høy grunnrente og høy verdiskaping i forhold til forskningsinnsats.

Presidenten: Tord Lien – til oppfølgingsspørsmål.

Tord Lien (FrP) [10:22:26]: Jeg tillater meg å følge opp samme tråden. For det er altså sånn at i går sa statsråd Trond Giske både i Adresseavisen og på den konferansen som vi var på, at det er næringslivets skyld at Norge scorer dårlig på innovasjon og forskning i internasjonale rangeringer, og han sa at en av årsakene til det er at vi har få kompetansearbeidsplasser i Norge. Statsminister Stoltenberg sa selv på regjeringens egen kunnskapsbankkonferanse i vår at nasjonale myndigheter har et ansvar for å stimulere til økt forskning i næringslivet, og at det er et mål at en stør-

re del av næringslivet i framtiden blir kompetansebasert, bl.a. for å gjøre oss mindre avhengig av energiprisene i framtiden.

Forvirringen i dag er enda større enn den var i går. Hva er regjeringens politikk? Er det et nasjonalt ansvar å stimulere til økt forskning i næringslivet?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:23:30]: Svaret på det spørsmålet er ja. Det mener både næringsministeren og jeg.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgingsspørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:23:45]: Det er blitt et mantra, synes jeg, fra både statsministeren og statsråden at man er ikke fornøyd. Det er vel et slags uttrykk for at man fortsatt har en jobb å gjøre, og at man ber om en form for tillit for å få fortsette. Men man har jo på dette området gjort veldig mye selv i den rød-grønne regjeringen for at man ikke skal være fornøyd.

Hvis vi tar et lite tilbakeblikk, hva er det denne regjeringen har gjort på høyere utdanning og forskning? I 2006 sa den ansvarlige ministeren selv at man hadde innført et «hvileskjær» – det var egenattesten. Så nedtonet denne regjeringen det ambisiøse målet om at 3 pst. av BNP skal gå til forskning og utvikling. Og så sørget man for å fjerne Forskningsfondet, og man sørget for å fjerne gaveforsterkningsordningen. Så man har i sannhet gjort mye selv for at man ikke skal være fornøyd. Hva er det, med denne historiebeskrivelsen, som gjør at man skal ha tillit til at man faktisk har tenkt å gjøre noe på dette området?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:24:52]: Det som gjør at man skal ha tillit til det når vi sier at vi skal fortsette å satse på nyskaping, forskning og innovasjon, er at vi har gjort det og fått gode resultater. For det første er bevilgningene til forskning økt med over 30 pst. reelt – en realvekst. Det er mange milliarder kroner. For det andre har resultatene av norsk forskning, kvaliteten på norsk forskning, blitt bedre. Jeg mener at et mål for om man lykkes på dette området, er ikke bare hvor mye penger man bevilger til området, men hva man får igjen for dem. Og ser man på publiseringer, på artikkelskriving, i anerkjente tidsskrifter, som egentlig er det beste målet vi har på kvalitet, øker det på norsk side, som ett av få land. For det tredje ser vi at det er faktisk nyskaping i det norske næringsliv. Beviset ligger i at det etableres norske bedrifter, at det er nyetableringer og nye norske arbeidsplasser, og at vi er konkurransedyktige, ikke fordi vi billigst, men fordi vi er best.

Så skal vi ta Norge videre. Vi skal forsterke og videreutvikle dette bl.a. gjennom å fortsette å øke bevilgningene, få til bedre samarbeid mellom næringslivet og myndighetene og ikke minst jobbe for internasjonalisering og jobbe for de aller flinkeste, for de er framtidens forskere.

Presidenten: Borghild Tenden – til oppfølgingsspørsmål.

Borghild Tenden (V) [10:26:06]: Jeg undret meg også over uttalelsen til Giske i Adresseavisen i går, men jeg skal la det ligge.

Statsministeren nevnte statsbudsjettet for 2013, og det innebærer en økning på 1,4 mrd. kr til forskning. Det som er tilfellet, er imidlertid at store deler av denne potten går med til kontingenter for internasjonalt forskningssamarbeid. Det er viktig, men det kan knapt kalles satsing. Videre går kun 40 mill. kr av denne potten til næringsrettet forskning. Hvordan harmonerer dette med en satsing på næringsrettet forskning?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:26:53]: Man må se flere budsjetter over flere år. Det har over flere år vært en jevn opptrapping, og summen av det er betydelig økt forskningsinnsats, også til næringsrettet forskning. Det er, som jeg sier, en satsing som vil gi resultater dels ved at vi får mer igjen for de offentlige forskningsbevilgningene, som øker, og dels ved at næringslivet anvender og bruker denne forskningen til å utvikle norske bedrifter og norske produkter.

Igjen: Beviset ligger i realitetene, at vi lykkes på svært mange områder. Men det at vi lykkes godt i dag, er ingen garanti for at vi lykkes godt i framtiden. Derfor må vi fortsette å øke innsatsen, fortsette å forbedre samarbeidet mellom næringslivet og forskningsmiljøene for å bli enda bedre i framtiden. Det er viktig med forskning, men samtidig er det slik at det som avgjør om vi lykkes i næringslivet, er om greier å anvende forskningen, og derfor må vi gjøre mer av det.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:28:07]: På eitt område leverer regjeringa på fornying, og det er politikken når det gjeld Lofoten/Vesterålen. Der blir politikken fornya frå time til time. No, føre ein samla oljebransje i Sandefjord, seier ansvarleg statsråd at han vil setje i gang aktivitet, leiteboring, i 2013. Dette er eit sårbart område og eit viktig område for torsken og heile grunnlaget for lofotfisket. Det er i ei tid der me nettopp lykkast med å finne olje- og gassfelt innanfor allereie opna område. Me opnar òg store område i Barentshavet, og me opplever relativt sett at fastlandsøkonomien i Noreg er under press, og oljeindustrien går betre enn nokon gong.

Ola Borten Moe har tidlegare sendt ut pressemelding frå Olje- og energidepartementet om at han ønskjer ei opning av Lofoten, og han går i dag vidare med å seie leiteboring i 2013. Representanten Snorre Serigstad Valen seier at statsråden «må ta seg en kald brus og gå en lang tur». For ein gongs skuld vil Kristeleg Folkeparti kanskje anbefale statsråden å drikke noko sterkare enn ein brus! Spørsmålet mitt til statsministeren er: Er det slik at når fagstatsrådar i denne regjeringa uttalar seg, kan me vere trygge på at det er regjeringas politikk?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:29:53]: Ola Borten Moe gjorde det veldig klart hva som er regjeringens politikk, og regjeringens politikk er at vi i denne stortings-

perioden ikke åpner for olje- og gassvirksomhet eller letevirksomhet i områdene Nordland VI og VII og Troms II. Det han har gjort, er å ta del i en diskusjon i Senterpartiet om hva de skal mene for neste stortingsperiode. Når det gjelder neste stortingsperiode, tror jeg at mange partier vil ha interessante debatter – internt og enda mer interessante debatter seg imellom. Det tror jeg vi alle kan se fram til.

Senterpartiet får avklare hva de mener, og så får vi møtes på Soria Moria III og bli enige om hva regjeringen mener for neste stortingsperiode.

Jeg er enig med representanten Hareide i at det er mange områder på norsk sokkel, og at det kanskje har vært framstilt som om det er disse områdene som er det eneste som avgjør framtiden for norsk sokkel. Vi har vist at vi kan legge til rette for høy aktivitet på norsk sokkel ved for det første å ha flere konsesjonsrunder og dele ut nye lisenser i Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet, for det andre å få til en delelinje med Russland, som gjør at nye områder kan bli tilgjengelige i nord, og for det tredje å få til en åpningsprosess rundt Jan Mayen og i Barentshavet sør og for det fjerde å ha gode rammevilkår. Summen av dette gjør at vi nå har store investeringer på norsk sokkel, vi har gjort store, nye funn, og det er en god utvikling i norsk olje- og gassnæring. Det er bra, og så får flere partier og partier seg imellom ha en diskusjon om hva som skal være politikken for neste stortingsperiode. Politikken for denne perioden ligger fast – nedfelt i forvaltningsplanen og forhandlet fram mellom de tre partiene. Det understreket også Ola Borten Moe.

Jeg tror vi nå skal fortsette en ansvarlig, skrittvis og kunnskapsbasert tilnærming og håndtere også disse områdene på den måten.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:31:53]: Her tar statsministeren feil. Ola Borten Moe sende i 2012 ut ei pressemelding der han meinte at ein måtte opne Lofoten og Vesterålen i neste stortingsperiode. Det han har gjort det siste døgnet, er at han opnar for aktivitet allereie i 2013 i Vesterålen og Lofoten-området. Det er jo i den inneverande stortingsperioden.

Da blir mitt spørsmål: Er rolleforståinga til Ola Borten Moe at han ikkje er statsråd 24 timar i døgnet? Trur Ola Borten Moe at han kan uttale seg som minister på eitt tidspunkt og som privatperson på eit anna? Eller går han med ei oppleving av at han kan ha ein eigen Skybert-person som uttalar seg? Eg trudde at Karl Eirik Schjøtt-Pedersen hadde fått den oppgåva i denne regjeringa. (Munterhet i salen)

Eg vil gjenta spørsmålet: Når ein fagstatsråd i denne regjeringa uttalar seg, kan me da stole på at det er regjeringas politikk?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:33:00]: Det kan man, og jeg hørte Ola Borten Moe på radioen i morges, og han presiserte at inneværende periode lå fast, men at neste stortingsperiode starter etter valget, når det nye Stortinget konstitueres etter valget. Han hadde en mening om hva Senterpartiet burde gå inn for da. Det er et ærlig standpunkt han har, men da får først Senterpartiet avklare hva som er deres standpunkt for neste stortingsperiode.

Den debatten – som helt sikkert kommer på Senterpartiets landsmøte – skal ikke jeg blande meg borti, og andre partier vil ha sine debatter. Etter valget – som er til høsten, i september – starter også en ny stortingsperiode, og derfor er det tid igjen til årsskiftet. Da får ulike partier gjøre seg opp sin mening om hva de mener for den stortingsperioden.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – første spørsmål er fra Øyvind Håbrekke.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:34:06]: Statsministeren sier at Borten Moe har deltatt i en intern diskusjon i Senterpartiet. Jeg tror at alle som har vært til stede på oljebransjens årlige konferanse vet at den relativt vesentlig skiller seg fra et fylkesårsmøte i Senterpartiet, men det er en annen sak.

Han har gjort det klart hva han vil anbefale når regjeringen skal ta disse beslutningene, men det er jo flere statsråder som har ansvar når det gjelder nettopp spørsmålet om Lofoten, Vesterålen og oljebransjens framtid. Miljøvernministeren har ansvaret for miljøet, finansministeren har ansvaret for pengekassen, arbeids- og sosialministeren har ansvaret for sikkerheten på sokkelen og næringsministeren har ansvaret for leverandørindustrien og ikke minst reiselivsnæringen.

Spørsmålet er da: Vil statsministeren anbefale alle de andre statsrådene som har ansvar som berører disse spørsmålene, å gå ut med sine anbefalinger i forkant av regjeringens beslutning?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:35:06]: Jeg tror vi må skille mellom to ting her nå: Det som er regjeringens politikk, er nedfelt i forvaltningsplanen og gjelder denne stortingsperioden og innebærer at det ikke skal være aktivitet i disse områdene i denne perioden. Det er et avklart standpunkt, det ligger fast, og det har Ola Borten Moe bekreftet – selvsagt.

En annen diskusjon handler om neste stortingsperiode. Med forbehold om at jeg hørte riktig på radioen i morges, oppfattet jeg at Ola Borten Moe presiserte at han snakket om neste stortingsperiode, men neste stortingsperiode starter ikke neste år – den starter etter valget, til høsten. Hans vurdering var at han ville anbefale at man da sa ja til åpning. Det har ikke regjeringen konkludert på. Vi har ikke engang drøftet det, for det kommer vi tilbake til når vi har vunnet valget og sitter og forhandler om Soria Moria III. Før vi skal forhandle om Soria Moria III, må de tre partiene avklare hva de i utgangspunktet mener, og da vil det være debatter i flere partier for å avklare det. Deretter møtes vi, og så avklarer vi hva som er politikken for neste stortingsperiode, for en felles regjering.

Derfor tror jeg man har blandet veldig sammen to ulike ting, og det skaper forvirring, men det skyldes ikke Ola Borten Moe.

Presidenten: Ketil Solvik-Olsen – til oppfølgings-spørsmål.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:36:32]: For dem av oss som følger olje- og energipolitikken til regjeringen nøye og egentlig hver dag, sier olje- og energiministeren ganske mye mer enn det han sier på Politisk kvarter én morgen.

At det er interne politiske debatter i Senterpartiet, må man akseptere. Jeg aksepterer også at dagens rød-grønne partier ikke helt vet hvilken politikk de skal føre etter neste valg. Det er også en holdning som statsministeren bør ha til dagens opposisjonspartier. Men når en olje- og energiminister sender ut sine private synspunkter på regjeringens brevpapir, er ikke det et internt seminar lenger. Da er det en uttalelse som må tolkes som å være på vegne av regjeringen. Hvis ikke, oppfører han seg som en privatperson i regjeringen, og jeg antar at statsministeren ikke synes det er ok. Men det skjer samtidig som at utviklingsministeren er på Natur og Ungdoms sommerleir og sier at norsk olje og gass er en trussel mot folk i sør.

Da er spørsmålet: Er norsk oljeaktivitet en trussel mot folk i sør?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:37:36]: Svaret på det spørsmålet er nei, og regjeringens politikk er nedfelt i de dokumentene som regjeringen legger fram for Stortinget. Når det gjelder f.eks. petroleumsvirksomheten, er den nedfelt i petroleumsmeldingen, og der legger vi opp til fortsatt høyt aktivitetsnivå på norsk sokkel.

Når det gjelder synet på oljevirksomhet i Nordland VI og VII og Troms II, er det nedfelt i forvaltningsplanen, og der legger vi ikke opp til aktivitet der i denne stortingsperioden. Det blir en diskusjon og forhandlinger om hva som blir politikken for neste stortingsperiode. Det er en del av demokratiet at vi har den typen diskusjoner og drøftinger.

Før den forrige forvaltningsplanen ga miljøvernministeren uttrykk for hva han mente skulle være politikken, deretter var det en drøfting, og så kom vi fram til en konklusjon og la det fram for regjeringen.

Slik har det vært i ettpartiregjeringer, topartiregjeringer og trepartiregjeringer, at man kan ha drøftinger før man har konkludert, men når man har konkludert, står alle statsrådene bak det. Her er det en forvaltningsplan som alle statsrådene står bak, selv om de i utgangspunktet hadde litt ulike meninger. Men alle er enige om planen.

Presidenten: Erna Solberg – til oppfølgingsspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:38:55]: Vi har kommet til et punkt hvor vi etter hvert må starte og trekke noen klare og tydelige konklusjoner knyttet til Lofoten og Vesterålen, og for Høyres vedkommende har vi gjort det. Vi mener at vi skal starte arbeidet med en konsekvensutredning.

På NHOs årskonferanse sa statsministeren noe sånt som at vi har så mye kunnskap at det er vanskelig å ha mer kunnskap før vi tar en beslutning.

Siden statsministeren nå har åpnet diskusjonen om hva som skal skje etter neste valg, har jeg et spørsmål til statsministeren, i kraft av å være leder i Arbeiderpartiet: Har Arbeiderpartiet nå bestemt seg for hva de har tenkt å gjøre med Lofoten og Vesterålen? Hva er Arbeiderpartiets standpunkt i denne saken?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:39:45]: Først: Jeg tror jeg skal være litt varsom med å stå her på Stortingets talerstol og være Arbeiderpartiets leder, jeg står her som statsminister, men jeg kan gjerne si litt likevel. Det jeg kan si, er at Arbeiderpartiet stiller seg fullt og helt bak den politikken denne regjeringen har ført. Det har vært en politikk der man har tildelt mange lisenser, mange konsesjoner, i mange områder, i Norskehavet, i Barentshavet og i Nordsjøen, og lagt grunnlag for høy aktivitet, mange store funn og utvikling på norsk sokkel.

Vi har sagt at vi skal ha en skrittvis, kunnskapsbasert tilnærming. Derfor har vi også vært tilhengere av kunnskapsinnhenting i forbindelse med Nordland VI og VII og Troms II. Nå har vi fått den kunnskapen, og det gir oss et godt grunnlag for på vårt landsmøte i april å ta stilling til om vi vil gå videre og åpne for konsekvensutredning også i disse områdene. Så på landsmøtet i april vil Arbeiderpartiet gi sitt svar på hva vi mener om konsekvensutredning.

Vi har satt i gang konsekvensutredning rundt Jan Mayen, vi har satt i gang konsekvensutredning i Barentshavet sør. Hvis man da går videre, vil det være de første åpninger på norsk sokkel siden 1994. Og så får vi ta stilling til disse områdene på landsmøtet.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgingsspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:41:02]: Dette var interessant, for i uttalelsene fra Ola Borten Moe må han legge til grunn for å kunne åpne opp for oljeleting i 2013 at han vil godta konsekvensutredningen fra 1994, en nesten 20 år gammel konsekvensutredning. Da er det interessant å vite, ut fra det statsministeren nå sa, at Arbeiderpartiet senere vil beslutte om de vil sette i gang konsekvensutredning. Hva er egentlig den rød-grønne regjeringens syn? Trenger man en ny konsekvensutredning for å kunne åpne opp for leteboring også i Nordland VI, eller støtter den rød-grønne regjeringen Ola Borten Moe ved at dette kan gjøres på bakgrunn av en 20 år gammel konsekvensutredning.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:41:47]: I uåpnede områder er det nødvendig med konsekvensutredning for å åpne. Viktige deler av Nordland VI er ikke konsekvensutredet og heller ikke åpnet tidligere, slik at for å åpne uåpnede områder må man ha en konsekvensutredning. Det tror jeg er vanskelig å gjennomføre. Det må i tilfelle settes i gang etter valget 2013, og vil ta noe tid, selv om man kan bruke en del av den kunnskapen som ligger i den kunnskapsinnhenting vi nå har gjennomført, som grunnlag for en eventuell konsekvensutredning.

Det får alle partier komme tilbake til etter valget. Jeg tror også at det på borgerlig side åpenbart er litt ulike meninger, så det blir drøftinger. Jeg gjør alt jeg kan for at Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet skal sitte og drøfte disse spørsmålene i forbindelse med Soria Moria III.

Presidenten: Vi går da til neste hovedspørsmål.

Robert Eriksson (FrP) [10:42:57]: Folketrygden har vært en av de grunnleggende pilarene i vårt velferdssys-

tem. Grunnmuren i folketrygden har vært pensjonssystemet. Nå begynner stadig flere å se konsekvensene av det nye pensjonssystemet som ble innført i 2011. La meg ta noen få eksempler: De som er pensjonister i dag, vil få dårligere kjøpekraftutvikling enn de yrkesaktive ved underreguleringen på 0,75 pst. Det nye pensjonssystemet medfører at de høytlønte skal slippe avkorting om de er gift eller samboende, mens de lavtlønte, altså renholdsarbeideren som er gift med bussjåføren, skal ha full avkorting.

I tillegg har vi i de siste dagers mediedebatt sett at det er norsk ungdom som blir en av de store taperne i pensjonssystemet. Det gjelder både i privat og i offentlig sektor. La meg ta ett eksempel: Kari er født i 1974 – for øvrig et godt årskull. Hun er 38 år i dag og startet å jobbe som sykepleier da hun var 25 år. Hun jobber til hun er 67 år. Hun var forespeilet en pensjon på 66 pst. av sluttlønnen sin, men vil få 53 pst. av sluttlønnen i pensjon. Hun vil få 51 000 kr mindre i årlig pensjon enn det hun var forespeilet.

Jeg registrerer at flere begynner å bli uroet over at det er norsk ungdom, de som skal betale for velferden i fremtiden, som blir de store taperne. Jeg ser at både YS, LO Stat og arbeidsgiversiden ønsker å se på nye måter å få dette til på. Mitt spørsmål til statsministeren blir derfor: Mener statsministeren det er rettferdig at regningen for det nye pensjonssystemet skal sendes til Kari og norsk ungdom ved at de får langt dårligere pensjon enn det de var forespeilet?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:45:03]: Jeg mener det er en feil framstilling av pensjonsreformen vi nå hører. Pensjonsreformen legger opp til at vi skal ha gode pensjoner både i offentlig og i privat sektor, at framtidens pensjonister vil ha høyere pensjoner enn dagens pensjonister – de vil fortsette å øke – og at både dagens pensjonister og framtidens pensjonister vil få regulert sin pensjon oppover, slik at den vil øke, forutsatt vekst i økonomien, hvert eneste år. Så her er det snakk om vekst, men for noen vil det bli litt mindre vekst enn det ville blitt med det gamle systemet. Pensjonene vil fortsette å øke, og framtidens pensjonister vil også få gode pensjoner.

I tillegg er det slik at vi har gjort noen viktige grep i pensjonsreformen. Blant annet har vi, spesielt i privat sektor, fjernet det vi kaller minstepensjonsfella, nemlig at mennesker som har jobbet og hatt lave inntekter, får null tilleggspensjon. Nå får de tilleggspensjon. Det mener jeg er veldig viktig. Det andre vi har gjort i privat sektor, er at vi har sørget for en veldig stor valgfrihet ved at man kan gå av med pensjon fra 62 år og jobbe så mye man vil ved siden av. Det er en av de største valgfrihetsreformene som er gjennomført i Norge på mange, mange år. Jeg tror mange egentlig ikke skjønner hvor stor den valgfriheten er, at man fritt kan kombinere pensjon og arbeid fra 62 år og utover. Det er bra for den enkelte, som får ekstra inntekter, og det er bra for samfunnet, som får økt verdiskaping. I tillegg er det mer lønnsomt å jobbe, man får mer igjen.

En så god modell fikk vi ikke på plass i offentlig sektor. Vi var opptatt av ikke å diktere en løsning. Vi må forhandle en løsning når det gjelder pensjon. Det gjorde vi i både pri-

vat og offentlig sektor. Det vi fikk på plass i offentlig sektor, var mange viktige ting, men ikke denne fleksibiliteten, ikke denne valgfriheten. Vi er beredt til å forhandle om det på nytt, men jeg tror vi skal avvente hva organisasjonene faktisk sier om det, om de kan samle seg og komme med et ønske om forhandlinger. Det avgjørende er at vi har fått en pensjonsreform i både offentlig og privat sektor som har gitt et bedre pensjonssystem.

Robert Eriksson (FrP) [10:47:11]: Jeg vil minne statsministeren om at pensjon ikke er en gave fra staten, pensjon er noe man har betalt inn til selv og spart gjennom et langt yrkesliv. Da synes jeg det blir et paradoks at man gjennomfører de samme kuttene for norsk ungdom i Norge som man gjennomfører for gresk ungdom i Hellas. Det tror jeg norsk ungdom egentlig er noe uforstående til.

Statsministeren snakker også om at vi ikke har den valgfriheten i offentlig sektor. Jeg er opptatt av at vi skal ha den samme valgfriheten i offentlig sektor. Fremskrittspartiet er opptatt av at det skal være samsvar mellom det man betaler inn i pensjon, og det man får ut i pensjon, også i offentlig sektor. Vi sto dessverre alene om det standpunktet da vi behandlet offentlig tjenstepensjon i 2010. I utgangspunktet var statsministeren enig med oss. Så ble han vag og lot seg diktere av fagbevegelsen, og nå er man mer avventende igjen.

Mitt spørsmål til statsministeren blir da: Vil statsministeren som en del av trepartssamarbeidet ta en aktiv rolle for å få på plass et rettferdig pensjonssystem også for de unge, eller vil man fortsatt sitte i lenestolen, godt bakoverlent, og vente på at Davidsen og Flåthen banker på døra?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:48:17]: Vi har fått på plass et mer rettferdig pensjonssystem, og vi har gjort det i samarbeid med organisasjonene i arbeidslivet, både LO og andre organisasjoner. Det har gjort at vi har fått et bedre, mer bærekraftig og mer rettferdig pensjonssystem både i privat og i offentlig sektor, men jeg vil si spesielt i privat, for der fikk vi på plass en bedre modell enn det vi fikk på plass i offentlig sektor. I Norge forhandler vi om denne type spørsmål, staten dikterer ikke pensjonsløsninger, så vi la vekt på, i tråd med pensjonsforliket, hvor det står at vi skal forhandle, at vi skulle forhandle oss fram til en løsning, og vi kom fram til litt ulike løsninger i privat og offentlig sektor.

Vi kommer ikke til å diktere en ny løsning, det er ikke slik vi gjør det i Norge, men vi er beredt til å sette oss ned med organisasjonene dersom de vil se på offentlig sektor en gang til.

Vi har vært veldig foroverlent i denne saken. Derfor har vi fått til store endringer. Jeg reagerer på ordet «kutt», for pensjonene skal fortsette å vokse, kjøpekraften skal fortsette å øke, både for dagens pensjonister og framtidens pensjonister, men for noen grupper vil de altså vokse litt mindre mer. Men å få litt mindre mer er ikke kutt, det er å få litt mindre mer.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først representanten Ketil Solvik-Olsen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:49:44]: Det er riktig at å få litt mindre mer, fortsatt er å få mer. Men hvis folk oppfatter at de har betalt for en Volvo og får en Lada, vil de fleste likevel føle seg lurt, selv om begge har fire hjul.

Hele denne debatten om pensjonene startet igjen da Banklovkommisjonen nylig la fram sin rapport. Banklovkommisjonen sier at på grunn av at folk lever lenger – noe vi for så vidt har visst lenge – og fordi man observerer lavere forventet avkastning i finansmarkedene, er en del av pensjonsytelsene i private livselskap underfinansiert. Derfor mener de vi må ha endringer.

Skal en gjøre endringer i pensjonssystemet, bør en ha som begrunnelse at det tyder på en langsiktig forventet lavere avkastning. Da Norges Bank i fjor anbefalte at en la om handlingsregelen til å forvente 10 pst. avkastning fra oljefondet, avviste statsministeren det. I en kronikk i Dagens Næringsliv 23. februar skrev han at han mener det fortsatt er mulig å oppnå 4 pst., og at det ikke er riktig å legge om handlingsregelen, som skal virke over mange tiår – bare basert på observasjoner over et begrenset antall år.

Mener han at Banklovkommisjonen har rett i sine premisser, eller har han endret oppfatning om dette?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:50:57]: For det første tror jeg det er veldig viktig å skille mellom den plasseringen som Statens pensjonsfond utland gjør, og de kravene til plassering som livselskapene har. Det er to ganske forskjellige investeringsstrategier, og derfor selvfølgelig også ulik avkastning. Jeg står fast ved at det fortsatt er grunnlag for å legge til grunn at forventet avkastning av Pensjonsfondet kan være 4 pst. over tid, og jeg har begrunnet det ganske grundig i ulike artikler.

Når det gjelder livselskapene, vil jeg ikke konkludere nå. Der har vi fått en omfattende utredning fra Banklovkommisjonen. Dette er omfattende tekniske ting. Finanstilsynet er bedt om å uttale seg om det, og det er nå sendt på høring. Så får vi gå igjennom det og konkludere når den høringen er gjennomført. Jeg mener det er en veldig klok tilnærming til store og kompliserte områder.

Så vil jeg bare klargjøre én ting: Det vi nå snakker om, er noe helt annet enn det vi snakket om i stad, for det vi snakket om i stad, var folketrygden og tjenstepensjonsordningen i offentlig sektor. Der har vi fått på plass en pensjonsreform. Dette er de private tjenstepensjonsordningene, der vi har et veldig stort mangfold og veldig ulike ordninger, og der man nå legger opp til noe mer samordning.

Presidenten: Jan Tore Sanner – til oppfølgings-spørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [10:52:14]: Pensjonsreformen er viktig for å skape trygghet for pensjon. Samtidig er det riktig, som statsministeren også sier, at reformen ikke er gjennomført fullt ut. Det gjelder særlig den offentlige tjenstepensjonen. Utfordringen der er at særlig eldre arbeidstagere i offentlig sektor vil tape på å gå over i privat sektor – med andre ord lite fleksibilitet i arbeidsmarkedet.

Det er også lite incentiv for å stå lenger i arbeid i offentlig sektor.

Jeg er enig med statsministeren i at staten og regjeringen ikke skal diktere en løsning. Jeg er også enig i at dette er et forhandlingsspørsmål. Det sentrale spørsmålet er imidlertid om statsministeren vil ta initiativ overfor organisasjonene for å finne en løsning, for dette er en av akilleshælene i pensjonssystemet vårt, både for dem som jobber i offentlig sektor og for fleksibiliteten i arbeidsmarkedet.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:53:21]: Alle organisasjonene er godt kjent med vår holdning. Alle organisasjonene er godt kjent med at vi er beredt til å forhandle dersom de nå er innstilt på å forhandle en modell som er mer i tråd med hva vi foreslo i 2009, som gir den valgfriheten. Men jeg mener at det nå er organisasjonene som må avklare om de er beredt til å forhandle på et annet grunnlag enn det de gikk inn i forhandlinger med i 2009.

For det andre reagerer jeg litt på et bilde som nå avtegner seg om at man i offentlig sektor ikke har gjennomført pensjonsreformen, mens det er «orden og reda» i privat sektor. Det er veldig feil. I offentlig sektor har man gjennomført viktige deler av pensjonsreformen og gjort den mer bærekraftig – med levealdersjustering, indeksering. I privat sektor er det – hva skal vi si – et veldig sammensatt bilde. Ordningen er veldig forskjellig fra den i offentlig sektor. Noen er veldig mye bedre og andre veldig mye dårligere. Der er det også problemer i forhold til fripoliser og fleksibilitet. Så det er ikke slik at vi har et enkelt og oversiktlig system i privat sektor og et uryddig system i offentlig sektor. Det er mangler både i privat og i offentlig sektor, og jeg skal forsøke å bidra til – hva skal vi si – å skape mindre mangler i begge sektorer i årene som kommer.

Presidenten: Laila Dævøy – til siste oppfølgingsspørsmål.

Laila Dævøy (KrF) [10:54:30]: Statsministeren var inne på dette med levealdersjustering. Den alminnelige aldersgrensen i staten er 70 år. Arbeidsministeren sa til Dagsrevyen 10. januar at man kan jobbe etter fylte 70 år. Men vi vet alle at dette ikke er en rettighet, og mange føler nok at de presses ut av arbeidslivet når de fyller 70. Et av formålene med pensjonsreformen var å gi incentiver for å få folk til å stå lenger i arbeid. Levealdersjustering av pensjonen gjør også at folk må arbeide lenger hvis pensjonen skal bli like god som tidligere forutsatt.

Spørsmålet blir da om statsministeren vil være villig til å øke aldersgrensen for opptjening av pensjon for å gi større incitament for arbeidstakere til å stå lenger i arbeid – og da tenker jeg utover 70 år.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:55:19]: Jeg husker ikke helt, men jeg tror kanskje aldersgrensen var 70 år på opptjening – jeg trodde den var litt høyere, men det spiller ikke noen rolle. Det avgjørende er at vi ble enige om en aldersgrense i pensjonsforliket, og jeg kommer ikke til å gå til Stortinget med det aller første og begynne å endre

det som ble forhandlet fram i pensjonsforliket. Jeg tror at det står seg at det er litt stabilt over tid. Så opptjeningsgrensen i pensjonsforliket er en del av pensjonsforliket, og forhandlet mellom mange partier her.

Hovedformålet var i og for seg grunnleggende sett å øke yrkesdeltakelsen blant de litt yngre eldre. Problemet var at folk gikk av i slutten av femtiårene eller etter å ha fylt seksti eller et par og seksti. Der ser vi at det hjelper. Pensjonsreformens valgfrihet til å kombinere arbeid og pensjon gjør at veldig mange flere eldre nå enten jobber lenger eller har pensjon og jobber ved siden av. Begge deler er bra for den enkelte, som får økte inntekter og økt valgfrihet, med mulighet til å gå litt ut og inn av arbeidslivet, og for samfunnet, som får økte skatteinntekter. Så pensjonsreformen virker og gir fantastiske muligheter, både for samfunnet og for den enkelte pensjonist.

Presidenten: Da går vi til neste og siste hovedspørsmål.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [10:56:36]: Nordområdene øker i viktighet. Samtidig har regjeringa satt oss i en situasjon hvor beredskapen og muligheten til å utføre myndighetsoppgaver er sterkt svekket. Dette gjelder på tvers av sektorer, både innen justis og forsvar.

Kystvakten mangler helikoptre på grunn av en leveranse som er flere år forsinket. Det første NH90-helikoptret skulle leveres i oktober 2005, men kom først i desember 2010. Helikopter nr. 2 kom i fjor høst, og det er ingen som vet når de resterende tolv helikoptrene blir levert. Det betyr altså at foreløpig må de gamle Lynx-maskinene, som allerede er flere tusen flytimer på overtid, fortsette, og levetidsforlenges. Det har selvfølgelig en stor negativ innvirkning på det operative. Det har også stor negativ innvirkning på muligheten til å drive suverenitetshevdelse og søk og redning på havet. Indre kystvakt har fire av fem skip til kai, i hvert fall ut februar. På toppen av dette er det fortsatt ikke fattet noen beslutning om erstatningshelikoptre for redningstjenestens nå 40 år gamle Sea King-helikoptre. De har stadig oftere havarier i kritiske situasjoner. Anskaffelsesprosessen er stoppet to ganger. Den har vært preget av stor uryddighet, og prosessen har også dratt ut veldig mange år i tid før det nå endelig ble sendt ut et nytt anbudsdokument.

Summen av dette er uakseptabel. Vi ser igjen i prosesser knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap at regjeringa mangler gjennomføringsevne. Det trengs både strakstiltak for å avhjelpe situasjonen, og det trengs at de prosessene som er satt i gang, avsluttes. Statsministeren kommer helt sikkert til å si at disse tingene er i prosess. Det vet vi, det har de vært i flere år.

Mitt spørsmål er: Når skal prosessen avsluttes, sånn at redningstjenesten og Kystvakten har helikoptre som kan operere?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:58:31]: Jeg er enig i at det er viktig at vi har evne til suverenitetshevdelse, redning og beredskap langs hele vår kyst. Det er spesielt viktig i nordområdene. Det er store områder med hardt

klima. Derfor har det også på mange områder styrket vår evne til å håndheve beredskap.

Vi er midt i et stort flykjøp. Innkjøp av nye jagerfly er en veldig stor beredskap, som også vil øke vår evne til å håndheve beredskap og suverenitet i nordområdene. Vi har kjøpt nye fregatter. De er levert og er nå i aktivitet. De har også styrket vår evne. Når det gjelder helikoptre, er det helt riktig at når det gjelder både dem som skal være på kystvaktskipene og redningshelikoptrene, har det vært vanskelige og krevende prosesser. Vi har i budsjettet lagt fram for Stortinget en omtale av det, og vi legger opp til å kunne inngå en avtale i løpet av året, så der er det all grunn til å tro at vi vil inngå de nødvendige avtalene i løpet av dette året – redegjort for i statsbudsjettet når det gjelder redningshelikoptrene. Når det gjelder NH90, er det dessverre slik at det er leverandøren som har hatt alvorlige problemer.

Vi har måttet gjøre avbøtende tiltak for å fortsette å levetidsforlenge de helikoptrene vi har. Det er bekymringsfullt, men det er fullt ut håndterbart at vi noe lenger driver med de helikoptrene vi allerede har. Så tar vi imot nye helikoptre etter hvert som de kommer. Vi har fått – så vidt jeg skjønner – de to første. Vi håndterer altså dette midlertidig med avbøtende tiltak.

Det er gjennomført store investeringer på fregattsiden. Jagerfly er vi i gang med. Forhåpentligvis får vi også på plass redningshelikoptre i løpet av året.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [11:00:31]: Med all respekt: Kampflyene – vi får de første treningsflyene i 2017 – driver ikke søk og redning. Dette spørsmålet er knyttet til Kystvaktens helikoptre. I tillegg øker det ikke beredskapen for kystens befolkning eller for befolkninga i andre deler av landet at man omtaler spørsmålet i en proposisjon til Stortinget.

Fregattene er en annen historie. Vi skal nå sende en fregatt til Adenbukta, med den konsekvensen det har for mannskap på og betjening av fregatter her hjemme.

Det å fortsette å levetidsforlenge Lynx-helikoptrene er snart en parodi. Litt på fleip sies det at Lynx-helikoptrene nå er 30 000 reservedeler som flyr i formasjon. Det er rett og slett fordi det bl.a. ikke lenger er mulig å skaffe reservedeler. Det er teknikerne og flinke mekanikere som lager reservedeler. Flyene er fullstendig utslitte. Det har negative konsekvenser for beredskap, og det har negative konsekvenser for muligheten til å drive suverenitetshevdelse.

Spørsmålet er igjen: Når har regjeringa tenkt å levere og å gjennomføre det som er nødvendig?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:01:33]: Først: Jeg mener at kampflyene er en del av vår samlede beredskap. De er også viktige for suverenitetshevdelse, gir oss informasjon om nordområdene og de store havområdene og kan også brukes til f.eks. søk og redning. Det er en del av det, og vi er i gang med disse innkjøpene.

Fregattene er viktige. De er blant verdens mest moderne skip og gir oss en ny og viktig plattform til å være til stede i ikke minst nordområdene.

Når det gjelder redningshelikoptre, legger vi, som jeg har sagt, opp til at vi skal få inngått avtale i løpet av vårsesjonen – eller i hvert fall i løpet av året. Det er det redegjort for i statsbudsjettet. Med mindre det skjer noe uforutsett, er i hvert fall denne saken på sporet, i den forstand at vi har inngått avtale og er i gang med innkjøp av nye redningshelikoptre.

Jeg er enig i at det har tatt altfor lang tid – det er flere regjeringer som har jobbet med denne saken – men nå ser det ut til at vi skal kunne få et anbud og inngå en avtale.

Når det gjelder de nye NH90-helikoptrene, tør jeg ikke si når den saken vil være avklart. Vi må altså bruke de gamle inntil vi får nye.

Presidenten: Det er bedt om to oppfølgingsspørsmål, og det blir gitt anledning til det – først Frank Bakke-Jensen.

Frank Bakke-Jensen (H) [11:02:59]: Jeg er vel ikke sikker på at et nytt jagerfly ville beroliget en hjertepasient ved Finnmarkskysten en uværsdag – når Sea King-en ikke kommer. Det får være opp til statsministeren.

Beredskapen til Sea King-en har over måneder vært dårlig i Nord-Norge. Det har kommet bekymringsmeldinger både fra Politimesteren i Vestfinnmark og fra statsministerens egen fylkesordfører i Finnmark. Lite har skjedd. Fram til sist fredag sa man fra politisk ledelse i Justisdepartementet at beredskapen var god nok. Jeg registrerer at på mandagen hadde Justisdepartementet ombestemt seg. Det kan hende at statsministeren har sett problemet og sagt at nå mener også justisministeren at beredskapen skal være bedre.

Høyre har tidligere foreslått at man kan leie inn alternativt materiell for å dekke opp for Sea King-en, som sliter. Vi ser også, når vi nå har fått 339-skvadronen tilbake fra Afghanistan, at det er muligheter for å gjenoppta den ambulanseberedskapen som Forsvaret en gang i tiden hadde på Bardufoss. Det vil også forbedre beredskapen.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Har han noen konkrete tanker om hvordan man kan rette opp den dårlige helikopterberedskapen i nord vi vitterlig har i dag?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:04:05]: Det er jo nettopp manglene ved og problemene med Sea King – et gammelt helikopter som har blitt vedlikeholdt og levetidsforlenget flere ganger – som er årsaken til at denne regjeringen har lagt veldig stor vekt på å få på plass en avtale når det gjelder kjøp av nye redningshelikoptre. Det er redegjort for i budsjettet. Vi legger opp til at det skal kunne skje i løpet av året. Nå begynner det endelig å skje noe, fordi vi har gjort noe med denne saken, som er veldig viktig og veldig alvorlig.

Jeg mener fortsatt at kampflyene er en del av vår samlede beredskap i nord – selvfølgelig ikke til pasienttransport, men til andre beredskapsoppdrag og til suverenitetshevdelse i nord. Det er begrunnelsen for å kjøpe disse kampflyene.

Det er bevilget 340 mill. kr til å avbøte på de problemene vi har sett når det gjelder Sea King-helikoptrene.

Når Sea King-helikoptrene ikke er tilgjengelige, settes

alternative ressurser inn – ressurser som Hovedrednings-sentralen disponerer. Det kan være sivile, eller det kan være militære. Vi setter altså inn alternativt materiell når Sea King-helikoptrene ikke er tilgjengelige.

Presidenten: Jan Arild Ellingsen – til dagens siste oppfølgingsspørsmål.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:05:16]: Den 16. mai i 2002 hadde Stortinget en grunnleggende debatt om den framtidige redningshelikoptertjenesten i Norge, noe som i stor grad alle partier stilte seg bak. Når regjeringen nå har fremmet en proposisjon, et forslag, om å kjøpe nye redningshelikoptre, vil det altså ta 15–20 år fra Stortinget hadde sin grunnleggende debatt til det er kommet på plass. Det synes jeg langt på vei – med all mulig respekt – er skammelig overfor dem som gjør en fantastisk jobb ut fra de forventninger om trygghet og sikkerhet som befolkningen har. Det er staten som har det overordnede ansvaret her.

Når en utbygger av et olje- og gassfelt skal iverksette sin prosess, stilles det krav fra sentrale myndigheter om en egen beredskap. Hvis man ser dette i sammenheng, er mitt spørsmål til statsministeren: Ville statsministeren og regjeringen ha godtatt at en utbygger – Statoil, f.eks., – brukte 15–20 år på å få på plass sin egen beredskap som utbygger, slik staten gjør?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:06:21]: Det er problemer med Sea King-helikoptrene, men det er ikke slik at vi ikke har beredskap. Sea King-helikoptrene er en vesentlig del av vår beredskap. De fungerer og utfører mange viktige rednings- og beredskapsoppdrag. Når de ikke kan fungere, har vi alternative ressurser. Da disponerer vi Hovedredningssentralens ressurser, både sivile og militære.

Det er ikke slik at vi aksepterer at det ikke er beredskap. Tvert imot, vi er nettopp opptatt av at det skal være beredskap, enten med Sea King-helikoptrene eller med alternative løsninger, som vi disponerer gjennom Hovedredningssentralen. Det er ikke slik at vi aksepterer – verken i oljevirksomheten eller i og for seg i offentlig beredskaps-tjeneste – at vi ikke har beredskap, men vi ser at Sea King-helikoptrene oftere må få alternative løsninger. Det er grunnen til at vi endelig har fått i gang innkjøpsprosessen for nye redningshelikoptre.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:07:17]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten. Presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten André Oktay Dahl til justis- og beredskapsministeren, utsettes til neste spørre-time da statsråden er bortreist.

Spørsmål 8, fra representanten Trine Skei Grande til olje- og energiministeren, vil bli tatt opp av representanten Ola Elvestuen.

Spørsmål 1

Fra representanten André Oktay Dahl til justis og beredskapsministeren:

«Undertegnede har stilt statsråden en rekke spørsmål om fryktkultur i politiet. Utgangspunktet for spørsmålene var blant annet situasjonen i Romerike politidistrikt. Hele tiden har statsråden skjøvet Politidirektoratet, POD, foran seg, som på sin side kategorisk har avvist enhver påstand om kritikkverdige forhold ved enkelte politidistrikt. Samtidig har både departementet og POD vært vel kjent med situasjonen i Romerike politidistrikt. Er dette noe som engasjerer statsråden, og hvilke signaler har hun gitt eller vil gi til POD fremover?»

Presidenten: Spørsmål 1 er altså utsatt til neste spørre-time. Det første spørsmålet blir dermed spørsmål 2.

Spørsmål 2

Svein Flåtten (H) [11:07:53]: Spørsmålet er til finansministeren.

«I svar på skriftlig spørsmål nr. 1 296 for 2011–2012 skriver statsråden om kravet til fremleggelse av tildelingsvedtak som dokumentasjon for private virksomheters rett til kompensasjon for merverdiavgift at han vil «be Skattedirektoratet om en nærmere vurdering av i hvilken grad det er et problem for de private virksomhetene å få tilgang til tildelingsvedtakene, og måter dette eventuelt kan løses på». Avslag på krav om kompensasjon i konkrete tilfeller viser at statsråden neppe kan ha igangsatt sin varslede vurdering.

Når vil dette skje, og kan det forventes endringer i praksis?»

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:08:43]: Først bare litt om formålet med kompensasjonsordningen. Den er der for å motvirke konkurransevridninger som følge av moms-systemet. Det blir ytt kompensasjon for merverdiavgift til kommuner, fylkeskommuner og visse private og ideelle virksomheter.

For at private eller ideelle virksomheter skal ha rett til slik kompensasjon, må de produsere helse- og omsorgstjenester, undervisningstjenester eller sosiale tjenester som kommunen eller fylkeskommunen er pålagt å utføre ved lov.

Ved private eller ideelle virksomheters oppføring av boliger til omsorgstrengende har det oppstått særlige spørs-

mål om hva som skal til for at disse anses for å produsere lovpålagte tjenester. Derfor sa vi i revidert nasjonalbudsjett at vi vil vurdere behovet for å presisere loven. Vi ser nå også på de krav som stilles til dokumentasjon for å få kompensasjon.

Kravet skal etter loven kontrolleres og attesteres av revisor. I tilfeller der private eller ideelle virksomheter oppfører og leier ut boliger til omsorgstrengende, men selve pleie- og omsorgstjenesten leveres av kommunen, krever skatteetaten at revisors attestasjon skal bygge på de aktuelle tildelingsvedtakene fra kommunen. Det skyldes selvsagt at retten til kompensasjon hviler på at beboerne mottar heldøgns omsorg og pleie. For at dette skal bli riktig, må omfanget av de helse- og omsorgstjenester som ytes i hver leilighet, dokumenteres. Det er bare tildelingsvedtakene i kommunen som gir slik informasjon.

Som representanten Flåtten refererer til, har det fra private kommet fram at det er problematisk å få tilgang til tildelingsvedtakene i kommunen. Derfor har Finansdepartementet bedt Skattedirektoratet om å undersøke det nærmere. Skattedirektoratet opplyser at det i en del tilfeller vises til at kommunenes taushetsplikt står i veien for å legge fram disse vedtakene. Derfor har jeg lagt dette spørsmålet over til Helse- og omsorgsdepartementet for en vurdering. Jeg kan love representanten Flåtten at jeg skal prioritere og sørge for fortgang her, slik at vi får et endelig svar på hvordan dette stiller seg.

Svein Flåtten (H) [11:11:13]: Det er i så fall bra hvis man kan få fortgang i dette, for det som skjer i mellomtiden, er at kommuner og andre institusjoner taper betydelig med penger på dette.

Jeg tok opp dette i lys av at det var kommuner som slet med det, men underveis har jeg også blitt informert om at f.eks. Frelsesarmeen, i sine boligprosjekter for rusavhengige, kan tape 3–4 mill. kr i året. Da er dette nok så alvorlig.

Det som jeg gjerne vil spørre statsråden om – dette er jo hans ansvar, selv om han nå flytter det litt over til Helse- og omsorgsdepartementet, og vi hørte her tidligere i dag at de har mer enn nok å gjøre – er: Vil han gjøre noe for at dette skjer svært raskt? Jeg tror at det er ganske avgjørende.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:12:09]: Det er Helse- og omsorgsdepartementet som håndterer lov- og regelverket rundt taushetsplikt i forbindelse med den type spørsmål som det her dreier seg om, f.eks. helse- og omsorgstjenester, men jeg kan love at jeg skal gjøre det jeg kan for å få en rask avklaring fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Svein Flåtten (H) [11:12:32]: Jeg vil gjerne lage en ny vinkling på dette, slik at man kanskje ikke trenger Helse- og omsorgsdepartementets assistanse: Det er jo et faktum at dette er en del av skatte- og avgiftslovgivningen vår, og det er ganske spesielt at man gjør de gjeldende prinsippene for skatte- og avgiftslovgivningen, altså i dette tilfellet en kompensasjonsberettigelse, avhengige av frivillig utlevering av vedtak som gjelder privatpersoner. Som et forslag til statsråden vil jeg si at Finansdepartementet bør kunne gå inn og endre på disse reglene sånn at vi ikke får denne

problematikken rundt taushetsplikten, men får en annen metode for å kontrollere det på en like god måte.

Jeg har absolutt forslag til det, hvis statsråden vil høre, men jeg ser på klokken at det ikke blir i dag.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:13:42]: Det er to ting: Det ene er at det nå er viktig å få svar på dette med taushetsplikten fra Helse- og omsorgsdepartementet. Parallelt med det jobber vi med å forenkle regelverket, slik at dette skal bli enklere for dem som har krav på kompensasjon. I den forbindelse skal jeg også vurdere det som representanten Flåtten nå tar opp. Vi skal sørge for at det blir et godt, enkelt og forståelig regelverk.

Spørsmål 3

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:14:23]: «Banklovkommisjonen fremla nylig forslag til endringer i pensjonssystemet. Bakgrunnen er underdekning i livselskapenes ytelsesordninger grunnet økt forventet levetid og lavere forventet avkastning fra finansmarkedene. Dersom endringer i forventninger skal medføre endringer i pensjonssystem, må man anta at man har mange tiårs horisont på finansmarkedenes utvikling.

Legger statsråden til grunn at avkastningen i finansmarkedene de neste tiårene vil være på et lavere nivå enn for de siste tiårene?»

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:14:57]: Innledningsvis vil jeg si at det er viktig å ha et bærekraftig pensjonssystem som gir trygghet i alderdommen, og som i tillegg støtter opp under det vi kaller arbeidslinja. Det er grunnen til at private tjenstepensjonsordninger må tilpasses ny folketrygd. Det er det oppdraget Banklovkommisjonen har hatt, der man nå har avgitt tre innstillinger.

Ytelsespensjon innebærer løfter om utbetaling av tidsbegrensede eller livsvarige ytelser. Disse løftene må være fullfinansiert til enhver tid. I den sammenhengen må det tas hensyn til økt levealder.

Pensjonssystemet må være robust for endringer i både befolkning og levealder, og det er viktig at man legger til rette for at arbeidstakerne – gjennom å stå i jobb – på en måte kan fentre levealdersjusteringene. Derfor er det viktig, med den jobben som Banklovkommisjonen nå har gjort, der man har sett på tilpasningen mellom folketrygd og tjenstepensjon i privat sektor, at man får gode løsninger for framtiden.

De som leverer pensjonsproduktet, f.eks. forsikringselskaper, garanterer en viss avkastning på disse midlene. Gjennomsnittlig rentegaranti overfor kunder var i 2011 på i underkant av 3,3 pst., mens den bokførte kapitalavkastningen i det man kaller kollektivporteføljen var 4,2 pst. i 2011.

Forslaget til et nytt kollektivt tjensteprodukt i privat sektor er ikke begrunnet i nivået på forventet finansavkastning framover. Banklovkommisjonens forslag legger derimot opp til en annen fordeling av risiko mellom arbeidsgiver, arbeidstaker og pensjonsleverandør enn det som er tilfellet i dag. En del av risikoen for utviklingen fram-

over flyttes fra forsikringsselskapet til arbeidsgiver eller arbeidstaker, avhengig av valg innenfor det nye produktforslaget. Selskapene kan også tilby, og ta seg særskilt betalt for, garanti for at midlene i en ordning får en viss avkastning. Noe av begrunnelsen for forslaget som Banklovkommisjonen legger fram, er at arbeidsgiverne har ønsket større forutsigbarhet for framtidige premier. Det er noe av bakgrunnen for de forslagene som nå er lagt fram.

Jeg har nå sendt de siste utredningene fra Banklovkommisjonen på høring. Den høringen tar tre måneder. Når høringen er ferdig, vil jeg komme tilbake til saken og legge fram en proposisjon for Stortinget, slik at Stortinget kan behandle disse spørsmålene i høstsesjonen i år.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:17:56]: Mitt fokus er på vurderingen av finansmarkedene. Statsråden sier at dette, altså bakgrunnen for de forslagene som nå er kommet, ikke har med forventninger om lavere avkastning å gjøre, men er bare en omfordeling av risikoen, hvis jeg forsto det riktig. Det framstår for meg som en litt rar begrunnelse, hvis det er riktig forstått, for hvis man går inn for disse endringene, betyr det at formålet her – alt annet likt – er å sørge for at livselskapene kommer bedre ut og pensjonstakerne kommer dårligere ut, ved at pensjonstakerne får mer av risikoen og livselskapene mindre av risikoen. Den politikken forstår jeg ikke helt.

Jeg vil gjerne at statsråden begrunner det han sa, en gang til. Jeg kan ikke forstå at man skal gjøre endringer i pensjonssystemet som styrker banknæringen på bekostning av pensjonstakerne.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:18:50]: Når det gjelder selve begrunnelsen for forslaget fra Banklovkommisjonen, viser jeg til det jeg sa i svaret mitt, og som er Banklovkommisjonens begrunnelse.

Når du tegner en pensjonsforsikring eller inngår en pensjonsavtale, har du en forventning om at du skal få et beløp eller en kapital på det tidspunktet du går av med pensjon, men det forutsetter at den som skal levere dette produktet, faktisk har dekning for å levere produktet. Så det er på mange måter et skjebnefellesskap mellom den som forvalter, og som skal levere produktet, og den som skal ha pensjonen. Verre enn det er det ikke. Da er det viktig å sørge for at man også har solide og gode forsikringsselskaper som faktisk kan levere det produktet som du som pensjonist forventer blir levert den dagen du går av med pensjon.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:19:50]: Den siste forklaringen tilsier at enten har livselskapene tidligere solgt et produkt som de ikke hadde finansiering for – og da har de altså oversolgt det de hadde – eller så ser den som skal levere produktet, at framtidig avkastning ikke blir så høy som man trodde, og derfor reforhandler en risikovurderingen. Min oppfatning er at det er det siste som er tilfellet.

I fjor sa Norges Bank at de ikke trodde avkastningen i oljefondet ville bli rundt 4 pst. som tidligere antatt, men rundt 3 pst. Det avviste regjeringen. Nå mener jeg at det vi ser fra Banklovkommisjonen, er den samme virkelighetsforståelsen som Norges Bank presenterte. Derfor er det interessant å høre finansministerens vurdering: Står en på

det som statsministeren sa i fjor, at en fortsatt skal forvente 4 pst. realavkastning fordi aksjemarkedene vil holde seg på det nivået til tross for litt turbulens nå? I så fall forsvinner egentlig fundamentet for å gjøre de endringene som nå gjøres, for da burde livselskapene visst hva slags avkastning de kunne regne med også i framtiden.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:20:59]: En av de vanskeligste øvelser en kan gjøre, både som politiker og privatperson, er å spå om framtiden og være skråsikker på hva som kommer til å skje. Derfor er det viktig før framtiden kommer, for å si det på den måten, å ta høyde både for at framtiden kan være uforutsigbar og for at endringer kan skje i begge retninger.

En utfordring for livselskaper er bl.a. at nye, oppdaterte tall i 2010 på såkalt dødelighetsrisiko viser at en i de eksisterende produkter, særlig knyttet opp til problematikken rundt fripoliser, har undervurdert utviklingen i levealder – så det er én type utfordring. Det andre er at det ikke er mulig å gi anslag på hva slags avkastninger en vil få i finansmarkedet i årene framover. Begrunnelsen for 4 pst.-standpunktet var at en baserte seg på de lange linjer bakover når en så på avkastningen i aksjemarkedet.

Det jeg tror vi fort kan bli enige om, er at det er usikkerhet som preger dette, og da må vi sørge for å ha tryggest mulig ordninger i forkant.

Spørsmål 4

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:22:17]: Jeg har følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Dagsrevyen hadde en sak 8. januar om en person som hadde tjenestegjort i Forsvaret, bl.a. i flere internasjonale oppdrag. Vedkommende satt igjen med en negativ opplevelse av Forsvaret som arbeidsgiver, bl.a. fordi han etter sykdom ikke fikk svar på skriftlig spørsmål.

Mener statsråden denne saken viser at Forsvaret har et vesentlig forbedringspotensial som arbeidsgiver, eller er statsråden godt fornøyd med tingenes tilstand?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:22:47]: Jeg ser med største alvor på svikten i saksbehandlingen i den aktuelle saken. Slik skal det ikke være. Forsvaret har derfor foretatt en nøye gjennomgang av rutinene. Veteranen som tok opp saken, har utvist stor omtanke for sine medsoldater ved å varsle Forsvaret.

I regjeringens handlingsplan «I tjeneste for Norge» legges det vekt på anerkjennelse og ivaretagelse av veteraner. Personellets helse er viet betydelig plass. Veteranens historie viser også hvor viktig det er at den enkelte følger opp sin egen helse.

Det har den senere tid vært en rekke medieoppslag om og, naturlig nok, mye oppmerksomhet rundt denne saken. La meg si noe om hva Forsvaret har gjort.

Forsvaret har stort fokus på å være tilgjengelig for veteranene. I tilknytning til de siste medieoppslagene ble åpningstiden ved Forsvarets veteran tjeneste umiddelbart utvidet for raskt å kunne ta imot henvendelser.

Forsvaret vil koble sitt helseregister mot kreftregisteret

for å se om det er en overhyppighet av kreft hos personell som har tjenestegjort i Kosovo. Målet er at dette skal inngå i en regelmessig rapportering om personellens helse, og at alle tjenesteområder og aktuelle sykdomsgrupper inkluderes på sikt. Det første arbeidet skal være ferdig snarest mulig.

Nasjonalt er det gjennomført flere undersøkelser av personell som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner. Tre av studiene omfatter personell fra Kosovo. Av konklusjonene fremgår det at forekomsten av sykdom generelt ikke er hyppigere enn i befolkningen for øvrig.

Forsvaret vil også innhente informasjon fra andre allierte land og vil fortsette å følge med på internasjonal forskning.

Det gjennomføres for tiden en rekke forskningsprosjekter om veteraners helse, bl.a. vil levekårsundersøkelsen i regi av Statistisk sentralbyrå kunne gi svar på flere forhold. Undersøkelsen dekker perioden fra 1978 til i dag og vil foreligge i løpet av våren.

Internasjonale studier viser at det ikke er grunn til å si at det er noen påviselig sammenheng mellom kreft og tjeneste på Balkan. Men studiene anbefaler likevel videre forskning, bl.a. fordi sykdom kan utvikles over tid.

Som ledd i gjennomføringen av handlingsplanen «I tjeneste for Norge» vil tiltakene bli videreutviklet. Dette inkluderer bl.a. videre forskning og iverksetting av tiltak på bakgrunn av forskningsresultater. At vi lykkes, er avgjørende for en reell og god ivaretagelse av våre veteraner.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:25:26]: Jeg takker statsråden for svaret, og la meg også gi statsråden og regjeringen honnør for den jobben man har gjort så langt.

Likevel ligger det noen paradokser i dette, tenker jeg. Jeg var på en boklansering sammen med statsråden for en tid siden. Der ble det bl.a. nevnt et eksempel om en som kom hjem, og husker jeg ikke feil, ble det uttalt noe sånt som at det er verre å slåss mot Nav etter endt utenlandstjeneste enn å gjennomføre oppdraget ute. Det viser at å gjøre en jobb ute ses på som overkommelig, men når man kommer tilbake og skal ha hjelp, det være seg direkte av Forsvaret eller av andre offentlige instanser, møter man en vegg som man kanskje ikke er forberedt på. Jeg tror det er en overraskelse for mange som har følt at de har tatt en belastning – de har stilt opp og tatt oppdrag som ingen av oss andre ville, eller hadde evne eller mulighet til, å gjøre, og så møtes man med mangel på respekt og med holdninger som ikke er bra.

Siden det snart er åtte år siden statsråden tiltrådte første gang i den jobben hun nå har: Hva bekymrer statsråden aller mest framover når det gjelder hva de som har tjenestegjort ute, møter når de kommer tilbake?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:26:33]: Ja, det er mer enn syv år siden jeg ble forsvarsminister første gang, og jeg må bare si at noe av det første jeg tok tak i – fordi det var en situasjon hvor noen veteraner hadde gått til retts sak mot staten fordi de ikke hadde fått sin rettmessige kompensasjon – var ordningene for veteraner. Det var gjort sørgelig lite før den tid. Derfor fikk vi på plass en erstatningsordning, vi fikk på plass en bedre veteran tjeneste, og vi har ikke minst fått på plass noe som har vært viktig

for veteranene: anerkjennelse og gode og verdige seremonier, som virkelig viser at det norske samfunn setter pris på den innsatsen som veteranene gjør.

Når det gjelder helsehjelp, er det viktig å følge med. Selv om Forsvarets sanitet har en god undersøkelse på forhånd av et område de sender soldater til, kan ettertiden vise at de kan ha blitt utsatt for ting som kan påvirke helsen. Da er det viktig at vi følger med, og det er nettopp det vi gjør i dette tilfellet.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:27:42]: Igjen takker jeg statsråden for svaret, og som jeg sa i stad, gir jeg regjeringen honnør for den jobben den har gjort. Det er ikke tvil om at det har vært mangel på anerkjennelse av dem som har gjort jobben for oss. Det har vært lenge savnet, og der har vi heldigvis økt fokus. Det mener jeg er helt på sin plass og åpenbart på tide.

Samtidig er det et annet paradoks i saken. Det som slår meg, i alle fall, er: Hadde ikke vedkommende i den saken som jeg innledet spørsmålet med, gått til media, hva hadde da skjedd i denne saken? Og hvor mange andre er det som sitter med tilsvarende problemer, men som har problemer med å ta det første skrittet på veien mot å poengtere: Jeg har et problem, og jeg trenger hjelp til å løse det. Jeg er redd for at mange av dem som har tjenestegjort ute, kommer til å ende opp i en situasjon hvor man isolerer seg, heller enn at man står fram i media eller andre steder og ber om hjelp. Statsråden snakket om at levekårsundersøkelsen kommer til å bli interessant. Men er statsråden sikker på at levekårsundersøkelsen kommer til å gi svarene vedrørende de kanskje mest sårbare, de som trekker seg unna og ikke ønsker å være offensive overfor utfordringer man møter etter endt tjeneste?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:28:47]: I og med at det er en omfattende levekårsundersøkelse, vil jeg håpe at de som får en henvendelse, gir tilbakemelding. Det er vi avhengig av.

Men det aller beste virkemiddelet er å kontrollere Forsvarets helseregister opp mot de andre offentlige helseregistrene som finnes, f.eks. kreftregisteret eller andre typer helseregister. På den måten kan vi avdekke sykdom. Det som er veldig viktig i denne saken, er at vi nå gjør en sånn registerundersøkelse. Vi håper at den skal bli ferdig om rimelig kort tid, helst før påske. Vi kan gjøre den undersøkelsen om igjen om en stund av akkurat samme gruppe, altså Kosovo-veteranene, for å se om det har kommet flere tilfeller av f.eks. kreft, og hvilken type kreft. Overhyppighet vil indikere om vi skal gå videre med undersøkelser for den enkelte soldaten. Dette kan vi gjøre på flere områder, og det er et veldig viktig virkemiddel for virkelig å følge med på hvordan det går med soldatenes helse i ettertid.

Spørsmål 5

Line Henriette Hjemdal (KrF) [11:30:01]: «Hvordan vurderer statsråden situasjonen ved Ahus med hensyn til pasientsikkerhet og -behandling, plassforhold, kapasitet og forhold for ansatte?»

Statsråd Jonas Gahr Støre [11:30:24]: Vi har grunn til å være stolte av Ahus. Ahus er et moderne sykehus – et av Europas mest moderne. Det er stor interesse for dette sykehuset, både fra Norge, Norden, Europa og resten av verden, og av gode grunner. Det er ledende innen overgang til dagkirurgi, bl.a., noe som er en pasientvennlig driftsmodell. 66 pst. av all kirurgi skjer nå som dagkirurgi. Her skjer det rundt 5 000 fødsler i året, og dette er også Norges største akuttsykehus, som tar imot i snitt 120 øyeblikkelig-hjelp-pasienter i døgnnet.

Ahus har ikke et avvikende nivå på uheldige hendelser sammenlignet med andre sykehus, slik man kan få inntrykk av. Vi må huske at Ahus er landets største akutt-sykehus, med om lag 500 000 pasientkontakter hvert år. Sykehuset har valgt å publisere anonymiserte versjoner av meldinger om uheldige hendelser. Dette vil skape økt medieoppmærksomhet, men det gjør det tryggere å være pasient.

Når vi tar i bruk et nytt sykehus, må vi være åpne for justeringer. Jeg forstår at de tegnene på underkapasitet vi har sett, skaper uro. Departementet har signalisert overfor Helse Sør-Øst at ledelsen ved Ahus må være tydelig i sin kommunikasjon når det fremkommer kritiske rapporter om drifts- og arbeidsforhold, og jeg forventer at ledelsen ved sykehuset tar tak i bekymringsmeldingene for å finne ut hva som har skjedd. Jeg ser at så nå er tilfellet – de svarer offensivt, og det er bra. I tillegg undersøker Fylkeslegen forholdene der det er aktuelt. Det er i tråd med normal behandling av slike saker.

Jeg er orientert om at Helse Sør-Øst, i tett dialog med Ahus, nå treffer flere tiltak. Blant annet innvilges åtte nye legehjemler, noe som vil bedre kapasiteten. Opptaksområde og kapasitet for Ahus skal også vurderes.

Jeg har merket meg at ledelsen ved Ahus og tillitsvalgte for legene overfor pressen gir uttrykk for at de ikke ønsker å redusere sitt pasienttilfang. Likevel er det naturlig at dette spørsmålet reises og vurderes. Jeg utelukker ikke for min del et alternativ med justeringer i opptaksområdet for sykehuset dersom det samlet sett fremstår som en god løsning for pasientene.

En plan for bedre kapasitet på kort sikt vil foreligge i løpet av noen uker. Ahus har allerede erkjent at kapasiteten i akuttmottaket er for lav, og er i gang med å utvide kapasiteten i mottaket betydelig i løpet av året. I tillegg ønsker sykehuset å utvide sengekapasiteten ved klinikkene. Jeg er tilfreds med at det gjøres tiltak for å bedre kapasiteten, men vil avvente min endelige vurdering til kapasitetsvurderingene og kapasitetsplanen er ferdig. Jeg følger det tett. Inntil dette er gjennomført, må Ahus håndtere situasjonen i samarbeid med de andre sykehusene i regionen dersom det i perioder oppstår situasjoner og dager med stort behov for akutt hjelp og innleggelser.

La meg til sist gjenta dette: Det er ingen tvil om at deler av personellet ved Ahus opplever situasjonen som krevende. De kan oppleve at oppmerksomhet om enkeltsaker skaper et inntrykk som ikke står i forhold til helheten – til alt det gode arbeidet som gjennomføres samvittighetsfullt og i tråd med samfunnets høye forventninger. Vi skylder pasientene og de ansatte å legge godt til rette for at syke-

huset kan utføre sine oppgaver på en god måte. Departementet og jeg følger dette løpende, i tett kontakt med Helse Sør-Øst og Ahus.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [11:33:24]: Takk for svaret. Ja, vi skal være stolte av det som fungerer på Ahus og på alle våre andre sykehus, men det som ikke fungerer, mener jeg vi ikke skal snakke med stolthet om. De er helt nødvendige, de tiltakene som Ahus nå gjør – med å skaffe flere senger og også flere ansatte eller legehjemler. Men disse tiltakene ble jo pekt på av sykepleierne, bl.a., for ett og et halvt år siden. I brevet som de da skrev til divisjonsdirektøren, ba de om å «få på plass bedre bemanning som tar høyde for reell drift», og også om at man måtte åpne og bemanne tilgjengelige senger på Ahus, Ski sykehus og pasienthotellet. Så tar det altså to år før disse tingene skjer. Er det tilfredsstillende? Er det noe statsråden kan være stolt av?

Statsråd Jonas Gahr Støre [11:34:18]: Jeg synes statsministeren svarte godt på akkurat det samme spørsmålet for en time siden. Det er jo ikke slik at man ikke har gjort ting på Ahus siden det brevet kom. Det er heller ikke slik at Ahus trengte det brevet for å gjøre tiltak. Det er satt i verk løpende tiltak på Ahus for å tilpasse ressurser til behov og etterspørsel. Det er ansatt hundrevis av flere leger og flere sykepleiere. Det å treffe dette er ikke enkelt. Vi har hatt før og etter jul en influensaepidemi, og vi hadde før jul en mageinfeksjonsepidemi, som begge skapte en stor belastning for sykehuset. Da blir det press på ressurser. Det tror jeg vi må leve med. Men jeg går ikke god for at Ahus først nå reagerer på et brev som kom i 2011. Nei, her har det vært gjort tiltak hele veien. Jeg tror man nå har en mer stabilisert drift.

Jeg er helt enig med representanten i at de forholdene vi ikke har grunn til å være stolte av, skal vi heller ikke være stolte av. Vi skal ta tak i dem, gjøre noe med dem. Det er sykehusets ansvar, men det er også noe som helseministeren følger nøye.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [11:35:16]: I tilsynsrapporten som kom fra Fylkeslegen i fjor høst, skrives det svart på hvitt at en er usikker på om de tiltakene som Arbeidstilsynet har påpekt, er satt ut i livet. Det er det Fylkeslegen påpeker. Ahus' ledelse klarer ikke å dokumentere at det som Arbeidstilsynet ba om, er gjennomført. Det er alarmerende, og et slikt rapporteringssystem kan vi ikke ha. Når Arbeidstilsynet kommer med pålegg, er det med forventninger om at de skal følges opp. Hva vil statsråden gjøre med et slikt rapporteringssystem?

Statsråd Jonas Gahr Støre [11:35:57]: Jeg konstaterer at Fylkeslegen ikke sa at det her var brudd. Man var usikker på om tiltakene var gjennomført – det er jo en litt uklar formulering. Jeg vil gi et generelt svar på dette. Jeg forutsetter at sykehusene følger de pålegg som kommer fra tilsynene. De er gjenstand for nøye kontroll fra, jeg tror, 11, 12, 13 forskjellige tilsyn. Det er i seg selv en stor oppgave å forholde seg til dem. Jeg forholder meg til at de følger lover og regler og følger opp de vedtak og påpekninger

som kommer fra tilsynene når de er på besøk. Jeg vil igjen bare komme tilbake til at det er ikke rapportert høyere antall avvik på Ahus enn det som er gjennomsnittet for andre sykehus.

Ahus har den største pågangen av akuttpasienter og kompliserte situasjoner, og de leverer med godt resultat. Det var også interessant å se at da mediestormen var som verst rundt Ahus, svarte over 80 pst. av dem som var berørt, at de var tilfreds med sykehuset. De lå litt over nivået av det som er gjennomsnittet for mange andre sykehus. Det viser tross alt at den erfaringen de som har nærkontakt med sykehuset, har, er gjennomgående positiv. Vi skal gjøre alt vi kan for å ta tak i de forholdene som ikke er tilfredsstillende.

Spørsmål 6

Arne Sortevik (FrP) «Fredag 4. januar 2013 meldte Bergens Tidende under følgende overskrift: «Utredet ubåten ved Fedje – igjen.» Videre står det at fartøyet «Skandi Skolten» skal gjennom oppdrag fra Kystverket gjøre undersøkelser rundt ubåt U-864. Først om et år kan folk på Fedje forvente svaret. Regjeringens håndtering av ubåten og kvikksølvlasten om bord i ubåten er en miljøpolitisk skandale preget av løftebrudd fra regjeringen. Nye konklusjoner om heving versus tildekking og nye utredninger har utsatt faktiske tiltak.

Hva er regjeringens plan, og når skal kvikksølvlasten i U-864 være fjernet?»

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:38:01]: Hensynet til miljøet og kysten, og ikke minst kystens befolkning, er det avgjørende i denne saken. Vi må velge det sikreste alternativet på både kort og lang sikt for å håndtere kvikksølvet både i og rundt vraket av U-864. Det betyr at grundighet og kvalitet må være styrende for det arbeidet.

I revidert nasjonalbudsjett for 2012 orienterte regjeringen derfor Stortinget om at to konkrete alternative miljøtiltak skal forprosjekteres – ett alternativ der vraket med last og forurenset havbunn dekkes til, og ett alternativ med fjerning av kvikksølvbeholderne fra vraket og etterfølgende tildekking av vrak og forurenset havbunn. Det ble videre orientert om at forprosjektene skal gjennomgå ekstern kvalitetssikring før saken legges fram for Stortinget for beslutning om bevilgning til gjennomføring – helt i tråd med vanlig praksis for store statlige prosjekter.

Forprosjekteringen av tiltakene må bygge på et oppdatert og nøyaktig faktagrunnlag. Derfor er det Kystverket i år gjennomfører nye detaljkartlegginger både av vraket og av havbunnen i to faser – fase 1 nå i januar og fase 2 til sommeren. Data fra januar-kartleggingen vil gi grunnlag for å målrette kartleggingene i sommer best mulig.

Det er altså ikke slik at det nå bare er iverksatt nye generelle utredninger. Nei, tvert imot. Kystverket gjennomfører målrettede detaljkartlegginger med det siste og beste utstyret innen undervannsteknologi, for planlegging av de to konkrete alternative miljøtiltakene.

Grundighet og kvalitet må være styrende i arbeidet med

U-864. Av hensyn til miljøet og sikkerheten kan vi ikke tilate oss noe annet. Kystverkets forprosjekter og anbefaling om valg av metode er per i dag vurdert til å kunne ferdigstilles for en ekstern kvalitetssikring til høsten, men tidspunktet for ferdigstilling vil avhenge av resultatet fra kartleggingene av vraket og havbunnen. Så snart den eksterne kvalitetssikringen foreligger, vil regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte om saken. Etter at Stortinget har behandlet saken, må oppdrag om gjennomføring av miljøtiltaket legges ut på anbud. Derfor er det i dag for tidlig å konkludere eksakt om når tiltak kan iverksettes.

Arne Sortevik (FrP) [11:41:13]: Det er i år ti år siden ubåten ble funnet. Det er gledelig at nye undersøkelser ser ut til å bekrefte at kvikksølvlasten mest sannsynlig ligger i vrakområdet, men det er jo undersøkelser som burde vært gjennomført for lenge siden. Mesteparten av disse ti årene er det sittende regjering Stoltenberg som har hatt ansvar for saken. Det er altså gått ti år siden lokalisering. Det er viktig for befolkningen på Fedje, for Vestlandet og for Norge at regjeringen forplikter seg på en troverdig måte, og derfor må det og bør det være mulig å gi et forpliktende svar på når regjeringen vil sørge for at kvikksølvlasten er fjernet.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:42:04]: Som representanten Sortevik sier, er jo dette en sak som har vart i ti år, siden ubåtvraket ble funnet. Den har vært utredet, den har vært diskutert, og det er ingen tvil om at det er en komplisert sak. Vi har ingen praksis andre plasser i verden å se til, og vi må da altså finne løsningene selv.

Parallelt med at man har gjort ting, er ikke minst teknologi også utviklet. Vi har vel – i hvert fall legger jeg til grunn at jeg og representanten har det – sett de nyeste bildene på tv, der man kan se ting på en helt annen måte enn det man har kunnet gjort før. Jeg har også vært på Fedje flere ganger, jeg har truffet mange som er opptatt av denne saken. Det jeg har forpliktet meg til – og som regjeringen har forpliktet seg til – overfor befolkningen både på Fedje og andre plasser langs kysten, er at vi skal finne det beste miljøtiltaket. Jeg tror de er mer opptatt av det enn at vi skal følge Fremskrittspartiets forslag om å rushe gjennom ting uten å ha utredet det grundig.

Arne Sortevik (FrP) [11:43:09]: Vi er mange som har vært på Fedje mer enn én gang.

Det er erfaring fra å heve ubåter internasjonalt. Det som skulle være en håndterbar bergingsoperasjon, bl.a. ifølge Mammoet Salvage og andre internasjonale bergingsekspertene, er i stedet blitt en politisk snuoperasjon med skiftende løsningsinnhold og brutte politiske løfter.

Helga Pedersen, Arbeiderpartiets nestleder og daværende fiskeri- og kystminister, lovet 29. januar 2009 – det er fire år siden, temmelig nøyaktig, i dag – at vraket skulle heves og forurenset havbunn tildekkes. Likevel utredet regjeringen fortsatt et tildekningsalternativ. Hva er regjeringens garanti for at kvikksølvet skal fjernes, og når skal det være gjort?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:44:04]: Med respekt å melde må jeg få lov til å si at den erfaringen som finnes med å heve ubåter, er vanskelig å bruke i dette tilfellet. Ubåten, vraket, vrakbitene – det er jo ikke det som er problemet. Problemet er kvikksølv. Hadde det vært uten kvikksølv, hadde vel disse bitene vært fjernet for lengst hvis det var et mål i seg selv å fjerne dem. Målet er kvikksølv. Det må ikke fremstilles som at det finnes erfaringer, at det finnes teknologi å hente ut når det gjelder å løse det som virkelig er problemet. Det er ikke ubåtvraket, det er kvikksølv. Det er et stoff som mildt sagt krever komplekse løsninger. Det er litt forskjell på kvikksølv og oljeoppsamlingsutstyr og det du trenger der, og det er jo det som hele tiden har vært risikoen ved en hevingsoperasjon.

Vi har sagt – og jeg gjentar det igjen: Vi er opptatt av å finne den absolutt beste løsningen. Uansett hva den blir, må det tildekkes et område der, for vi har ikke mulighet til å få opp absolutt alt av kvikksølvforurensing på den havbunnen. Noe må tildekkes.

Spørsmål 7

Knut Arild Hareide (KrF) [11:45:26]: «I en rapport fra Riksrevisjonen 11. desember 2012 kommer det fram at det har vært en betydelig økning av driftskostnadene i bompengeselskapene fra 2005 til 2011. I 2011 utgjorde driftskostnadene hele 12,5 pst. av inntektene. I 2010 hadde to bompengeselskaper langt større kostnader til drift av bommene enn det de fikk inn i bompenger.

Hvordan vil statsråden sikre at vi har et system for innkreving av bompenger som bilistene kan ha tillit til, og hvor pengene går til vei og ikke administrasjon?»

Statsråd Marit Arnstad [11:46:12]: Bilistene er i dag med på å finansiere en stor andel av vegutbyggingen i Norge, og det er et mål for regjeringen at den innkrevingen skal skje så effektivt som mulig.

Riksrevisjonen har i sin rapport konkludert med at målet om lavest mulig kostnader ved innkreving av bompenger ikke er nådd de senere årene. Riksrevisjonen er tydelig på hvor det er potensiale for forbedring, og de kommer også med konstruktive vurderinger og anbefalinger. Samferdselsdepartementet vil selvsagt sørge for en best mulig oppfølging av de anbefalingene.

Jeg er av den oppfatning at et godt administrert bompengesystem er et system der kostnadene ved drift er minimert, og også et system som gir minst mulige ulemper for trafikantene. Riksrevisjonen understreker faktisk i sin rapport at automatiseringen av innkrevingen som i stor grad har skjedd de siste årene, har bidratt til å nå et mål om minst mulig ulemper for trafikantene og ser positivt på hvordan automatisering av bompengenneinnkrevingen har bidratt til god trafikkavvikling og bedret trafiksikkerhet.

På flere av områdene der Riksrevisjonen påpeker svak-

heter, er det også allerede satt i gang endringsprosesser, og tiltak vil bli satt i verk i løpet av året. Jeg vil nevne tre av dem: Det ene er at det arbeides med å øke andelen som bruker elektronisk brikke gjennom egne brikkerabatter, og planlagt innføring av obligatorisk brikke for alle tunge kjøretøy, dvs. kjøretøy over 3 500 kg. Obligatorisk brikke for lette kjøretøy er også et aktuelt spørsmål å se på på lengre sikt. Det er nå gjennomført en offentlig høring om et lovforslag som vil åpne for brikkepåbud for alle tunge kjøretøy, og departementet tar sikte på å legge fram en lovproposisjon for Stortinget om dette spørsmålet så raskt som mulig. Det vil også snart gå ut en høring om forskriften knyttet til dette lovforslaget, og det betyr at en kan se for seg at en slik ordning kan tre i kraft i løpet av 2013.

Det andre tiltaket som også er viktig å følge opp videre, er en utvikling mot færre og større bompengeselskap. Det vil være viktig for å effektivisere innkreving av bompenger gjennom stordriftsfordeler og mer profesjonell drift av selskapene. På oppdrag fra Samferdselsdepartementet er Vegdirektoratet allerede godt i gang med å forberede en ordning med faste regionale eller fylkeskommunale bompengeselskap. De første regionale bompengeselskapene vil forhåpentligvis også være på plass fra årsskiftet 2013–2014.

I tillegg har Samferdselsdepartementet også tatt grep for å bidra til at bompengeselskapene får best mulig lånebetingelser, bl.a. ved å gå bort fra kravet om rentebinding i bompengeproposisjoner. Som en direkte konsekvens av Riksrevisjonens tilrådninger har også Samferdselsdepartementet sett på hvordan den overordnede styringen og oppfølgingen av bompengeforvaltningen kan bli bedre. Konkret har vi bedt om en langt mer omfattende rapportering av regnskapstall der også analyse av regnskapene og driftskostnadene er av det som vil inngå.

Et økt antall prosjekter medfører at hensynet til brukerne og trafikantene må tillegges større vekt, og at vi må få en mest mulig effektiv innkreving av de bompengeprosjektene vi har.

Knut Arild Hareide (KrF) [11:49:23]: Eg vil takke for det gode svaret. Eg synest at dei trekka som statsråden no har gjort, er veldig positive. Det synest eg er viktig når me les denne rapporten frå Riksrevisjonen, for det blir slått veldig tydeleg fast at bompengenneinnkrevjinga ikkje skjer med lågast mogleg kostnader. Selskapa har store tap på fordringar som følgje av at trafikantar ikkje betaler for sine passeringar. Det blir òg sagt i klartekst at Samferdselsdepartementet har «ei svært overordna rolle» og gir i liten grad styringssignal på området, og at det er «svakheiter ved Statens vegvesen si oppfølging av bompengeselskapa».

Eg er einig i dei tiltaka, men eitt av dei tiltaka som statsråden tar opp, er dette med obligatorisk brikke, ikkje berre for dei tunge køyretøya, men òg for dei som er lettare, og så seier statsråden i sitt svar at dette er aktuelt «på lengre sikt». Derfor er mitt spørsmål: Kvifor kan ikkje det skje òg på kort sikt?

Statsråd Marit Arnstad [11:50:35]: Det er hyggelig at representanten Hareide synes at det var positive føringer i mitt svar. Det foregår et meget viktig arbeid i departementet på dette området. Med de tiltakene som regjeringen nå arbeider med, tror jeg du i løpet av året 2013 kan komme til å se en betydelig endring i forvaltningen og organiseringen av bompengene i Norge, rett og slett en reform av det du hittil har sett. En del av bakgrunnen for det er selvsagt at det at i snitt 12,5 pst. av inntektene går ut i driftskostnader, er altfor mye. Dette må det gjøres noe med, og der ser departementet på Riksrevisjonens tilråding og påpekninger som et viktig grunnlag, også i det arbeidet som allerede er påbegynt.

Når det gjelder de tunge i forhold de lette kjøretøyene, er det noen flere kompliserte spørsmål – bl.a. personvernsspørsmål – knyttet til de lette kjøretøyene i forhold til det som yrkestrafikken må forholde seg til.

Knut Arild Hareide (KrF) [11:51:37]: Eg takkar på nytt for svaret. Eg synest likevel at skal me komme i mål med ei bompengebrikke i alle køyretøy, må me ha ambisjonar på dette området. Det er dette eg etterlyser tydelegare frå statsråden si side, for eg opplever jo at dette vil vere eit viktig verkemiddel når me skal redusere kostnadene.

Eg støttar ei bompengereform, og ein av dei tinga som me veit at Statens vegvesen har vore opptatt av bl.a. i dette arbeidet tidlegare, er ei konkurranseutsetting av drifta. Så mitt spørsmål er: Ligg det ikkje ein ambisjon på dette med å få ei obligatorisk brikke på dei lettare køyretøya, sidan statsråden bruker ordet «på lengre sikt»?

Det andre spørsmålet mitt gjeld det som går på konkurranseutsetting av drifta. Er dette eit verkemiddel som kan bli aktuelt i denne bompengereforma?

Statsråd Marit Arnstad [11:52:37]: For det første er det, som jeg sa i mitt opprinnelige svar, et mål på lengre sikt å ha obligatorisk brikke i alle kjøretøy, også i lette kjøretøy, men det er noen flere problemstillinger knyttet til den alminnelige persontrafikken som en må gå igjennom i mellomtiden. Det ville være synd om en da skulle vente med de tunge kjøretøyene. Derfor har regjeringen valgt å ta tak i spørsmålet om obligatorisk brikke for de tunge kjøretøyene først, også fordi vi vet at det er svært mange utenlandske tunge kjøretøy som ferdes på norske veier for tiden, og det er viktig at også de bidrar når de bruker de norske veiene. Dette er litt av bakgrunnen for det, men at vi har et felles mål om obligatorisk brikke på lengre sikt, er det ingen tvil om.

Når det gjelder spørsmålet om konkurranseutsetting: Det er vanskelig å se hvilke konkrete gevinster en skal hente fra konkurranseutsetting på dette området. Jeg tror gevinsten i stor grad ligger i at du både får de beste betingelsene knyttet til renter og de lån som tas opp, og at du får en reform når det gjelder antallet bompengeselskap i landet.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Trine Skei Grande til olje- og energiministeren, vil bli tatt opp av representanten Ola Elvestuen.

Ola Elvestuen (V) [11:53:56]: «I klimaforliket er det forutsatt utfasing av oljefyring innen 2020. Nye og utvidede statlige støtteordninger skulle bli etablert fra 1. januar 2013 for å nå dette målet. Det har regjeringen ikke fulgt opp. I Oslo har kommunen egne støtteordninger for utfasing av oljefyr, men det statlige regelverket er utformet slik at Oslos støtteordning er til hinder for å utløse tilsvarende støtte fra Enova.

Vil statsråden rydde opp slik at vi kan få til en kraftfull satsing gjennom et samspill mellom kommunale og statlige ordninger?»

Statsråd Ola Borten Moe [11:54:35]: Olje- og energidepartementet har en overordnet styring av Enova og følger prinsippet om mål- og resultatstyring. Departementet styrer Enova hovedsakelig gjennom fireårige avtaler. Enova har gjennom ti år opparbeidet seg en solid kompetanse innenfor de markedsområdene som de arbeider med og innenfor.

I juni 2012 ble det inngått en ny fireårsavtale om forvaltningen av midlene i Energifondet for perioden 2012 til utgangen av 2015. Enova fikk dermed et langsiktig mandat for sitt videre arbeid. Som en oppfølging av Stortingets vedtak knyttet til behandlingen av Meld. St. 21 for 2011–2012 om at forbud mot fyring med fossil olje i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg fra 2020 forutsetter støtteordninger fra 2013 og øvrige virkemidler i en overgangsperiode, er det i gjeldende avtale bl.a. stadfestet at:

«Fondsmidlene kan finansiere en særskilt ordning for konvertering av fossile energibærere i husholdninger, og til grunnlast. Ordningen skal bygge opp under utviklingen av et konkurransedyktig marked for oppvarming basert på andre energibærere enn elektrisitet og fossile brenslere.»

Olje- og energidepartementet vektlegger at støtte gjennom Enova ikke skal overkompensere. Midlene fra Energifondet skal derfor forvaltes på en slik måte at pålagte oppgaver utføres mest mulig kostnadseffektivt. Det skal tilstrebes å utvikle programmer som er slik at de tilskuddene som gis, er utløsende for prosjektet som mottar støtte.

Det følger av styringsmodellen for Enova at det er opp til foretaket selv å utvikle virkemidler og støtteprogrammer under Energifondet. Enova, ved styret, er ansvarlig for støtteordningene, herunder samspillet mellom deres ordninger og øvrige tilskuddsordninger. Men det har vært vanlig å legge til rette for at man ikke kan legge ulik offentlig støtte oppå hverandre – å shoppe rundt i ulike offentlige organer – nettopp for å støtte opp under effektiv ressursbruk, og at midlene skal være akkurat utløsende.

Jeg er kjent med at Enova, ved styret, i høst igangsatte et større strategiarbeid, bl.a. med den hensikt å se på programstrukturen i lys av den nye avtalen. Enova lanserer selv sine støtteordninger til markedet. Jeg er imidlertid kjent med at en lansering av endringene er nært forestående, og dermed skulle vi være godt innenfor den tidsfristen som lå i stortingsmeldingen, som ikke var 1. januar 2013, men i 2013. For øvrig er arbeidet med å utrede forbud mot fyring med fossil olje i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg i 2020 igangsatt.

Avtalen mellom departementet og Enova om forvaltningen av midlene i Energifondet er tilgjengelig på departementets hjemmesider.

Ola Elvestuen (V) [11:57:35]: Jeg takker for svaret. Jeg takker også for at dette kommer i gang i 2013. Det er bra, men det løser ikke problemstillingen jeg stilte spørsmål om, nemlig at med det systemet vi nå har, er det ingen insentiver for at kommuner skal stille egne midler til disposisjon for å støtte opp under at privatpersoner fjerner sine oljefyrer. Oslo har en slik ordning, og den er langt på vei bedre enn Enovas ordning, så den vil også for de fleste være gunstigere, og den fungerer godt, men vi trenger å få opp tempoet i fjerning av oljefyrer. Slik det er nå, fjerner vi ca. 250 i året, men vi trenger et samspill også med Enova, ganske enkelt for å utnytte ressursene bedre og få til en raskere utfasing.

Da er mitt spørsmål: Er statsråden villig til å se på mulige løsninger som også kan skape insentiver for at andre kommuner lager egne støtteordninger overfor privatpersoner for å få fortgang i utfasingen av oljefyring?

Statsråd Ola Borten Moe [11:58:47]: Andre kommuner står selvsagt helt fritt til å lansere de støtteordningene de til enhver tid måtte føle for og har råd til. Mitt ansvar er å legge til rette for – og det har jeg gjort gjennom avtalen med Enova – støtteordninger som gjør at vi får ut oljefyrer, og at vi får lagt til rette for målet om forbud innen 2020.

Så har jeg også et ansvar for at midlene blir brukt så effektivt som overhodet mulig, og jeg mener at utgangspunktet for denne debatten, nemlig at det ikke skal være mulig å legge ulike former for offentlig støtte oppå hverandre, er et godt prinsipp. Det bør være slik at den støtten som gis, i utgangspunktet er utløsende. Det vil si at det er den pengesummen, ressursen, som er nødvendig for at den skal utløse det spesifikke tiltaket, som ligger til grunn. I den grad kommuner kommer med utfyllende aktivitet og andre tilskuddsordninger, ser jeg positivt på det, men det bør ikke være slik at man kan shoppe rundt i det offentlige virkemiddelapparatet.

Ola Elvestuen (V) [12:00:01]: Problemstillingen nå er at andre kommuner har ingen grunn til å lage egne ordninger, for det gjør kun at det er de statlige ordningene som forsvinner. Oslo har det, og har en 30-årig tradisjon og historie for å ha den typen støtteordninger og vil fortsette med det. Jeg er enig i at støtteordninger ikke skal legges oppå hverandre overfor den enkelte innbygger som trenger

å fjerne sin oljefyr. Men det bør være mulig. Jeg håper også at – og jeg kan spørre om – statsråden er villig til å se på andre måter å få statlige og kommunale midler til å jobbe sammen på, så vi kan få en dugnad omkring å fjerne oljefyrer, selv om det for den enkelte innbygger som får denne støtten, kun vil være én støttetype, men at vi kan legge dem ved siden av hverandre og få større tyngde i den utfasingen som vi trenger å få til.

Statsråd Ola Borten Moe [12:00:59]: Det har jeg selvsagt ingenting imot. Men så vil det jo være sånn at de støtteordningene som jeg har ansvar for gjennom Enova, vil være av nasjonal karakter og skal gjelde hele landet og dets drøyt 420 kommuner. Da vil gangen i det i utgangspunktet være at det er kommunene som er nødt til å tilpasse sitt virkemiddelapparat til det som er det statlige og nasjonale virkemiddelapparatet, sånn at de utfyller hverandre på en god måte. Så jeg tror utgangspunktet må være at man nå ser på hvilke ordninger Enova kommer med og presenterer i nær framtid, og at man så – i dette tilfellet for Oslo kommunes del – setter seg ned og ser på hvordan kommunens midler kan brukes mest mulig effektivt for å underbygge de målsettingene som er felles, og som er bra, nemlig fortest mulig å få ut oljefyrer og konvertere til andre og mer miljøvennlige energibærere.

Spørsmål 9

Per Roar Bredvold (FrP) [12:02:16]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til landbruks- og matministeren:

«I noen få tilfeller blir et gårdsbruk brukt til kriminell handling, og eieren blir dømt for dette.

Kan det på generelt grunnlag være riktig å endre konsesjonsloven i forbindelse med påvist kriminell handling som kan relateres til gården?»

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:02:40]: Det er et interessant spørsmål. Men mener representanten Bredvold at konsesjonsloven skal ha en straffebestemmelse som rammer kriminelle forhold? Sett at eier av en konsesjonspliktig gård går hen og dyrker hasjplanter på låven. Ifølge helselovgivningen er jo det straffbart, og det er straffbart ifølge narkotikaloggivningen. Skulle vi hatt en sånn type lovgivning også i konsesjonsloven når vi har det i straffeloven? Eller mener Bredvold at konsesjonsloven skal åpne for å sette vilkår om at søker ikke skal foreta seg noe kriminelt på eiendommen? Og hvis man foretar seg noe kriminelt på eiendommen, skal man da miste eiendommen?

Tradisjonelt sett er Fremskrittspartiet motstander av konsesjonsloven og bestemmelsene i den, og ønsker færre reguleringer når det gjelder omsetning av landbrukseiendom. Konsesjonsloven har i hovedsak to formål: å opprettholde driveplikten og boplikten på eiendommen. Men når jeg hører spørsmålet til representanten Bredvold nå, kan jeg få inntrykk av at man ønsker å ha flere vilkår i konsesjonslovgivningen, f.eks. at hvis en som eier en gård, omsetter narkotika, skal han miste gården – at det skal være en del av konsesjonslovgivningen. Mener virkelig Frem-

skrittspartiet at vi skal legge inn flere vilkår i konsesjonslovgivningen, eller mener man ikke det? I så fall er det et stort linjeskifte fra Fremskrittspartiet, at der man tradisjonelt har ønsket å liberalisere eiendomspolitikken, ønsker man nå en innstramming i eiendomspolitikken, og man ønsker altså f.eks. at hvis en person gjør noe straffbart, skal det ikke bare rammes av straffeloven, men at det også skal gjøre at den personen kan miste den eiendommen vedkommende eier.

Som statsråd er jeg uenig i at vi skal legge inn alle mulige vilkår i konsesjonsloven. Det viktigste vilkåret i konsesjonsloven er bo- og driveplikt.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:04:42]: Jeg trodde faktisk det var jeg som skulle stille statsråden spørsmål og ikke motsatt, men jeg svarer gjerne på spørsmål fra statsråden.

Først vil jeg bestemt si at vi har en konsesjonslov i dag, og den er Fremskrittspartiet uenig i, men så lenge loven er der, forholder vi oss til den. Vi skal gjøre så godt vi kan for å forandre den etter 1. oktober, til høsten – slik at det er sagt. Men det må jo være litt spesielt når man får konsesjon på en gård, kanskje i konkurranse med andre, og så ikke oppfyller de konsesjonskravene som er satt for å få gården, men driver med en helt annen type «næring» på gården. Det må da være et brudd på konsesjonsloven.

Jeg synes det er rart at ikke statsråden i hvert fall vil være med og se på muligheter for å ta tak i kriminell handling. Hvis noen f.eks. smugler, bruker en bil og laster den full av ting man ikke har lov til å ta inn i landet, eller tar inn for mye av det, er det blitt sånn at bilen er et redskap for å gjøre en kriminell handling, og den blir inndratt. Da skulle det kanskje være interessant for statsråden å se litt på dette med konsesjon når ikke konsesjonen blir oppfylt.

Presidenten: Før presidenten gir statsråden ordet, vil presidenten i all vennskapelighet bemerke at statsrådets jobb er å svare.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:06:08]: Da vil også statsråden si at min jobb er å svare med politiske svar, og et av de politiske svarene i denne forbindelse er nettopp diskusjonen om konsesjonsloven og dens formål. Der er jeg helt tydelig: Konsesjonsloven har et formål om bo- og driveplikt, ikke om hvorvidt det er straffbare forhold som pågår der. Da er det interessant i det politiske ordskiftet at partier som er motstandere av konsesjonsloven generelt, ønsker å legge inn nye vilkår. Det ønsker ikke vi, og det er vi tydelige på. Vi mener at det er nok bestemmelser i konsesjonsloven, og ønsker ikke å gjøre konsesjonsloven mer komplisert enn det den er.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:06:48]: Jeg takker statsråden for det han sa.

Jeg gjentar at så lenge vi har en lov, forholder Fremskrittspartiet seg til den, om man er uenig eller ikke. Vi mener det er litt rart at man får beholde en konsesjon når man bruker det man har fått konsesjonen til, på feil grunnlag. Det er det jeg ønsker å ha en debatt med statsråden om.

Om vi skal forandre loven eller ikke, får tiden vise, men jeg synes det er rart at statsråden så konsekvent ikke vil tenke eller drodle – eller hvilke ord vi nå bruker – rundt det når en person eller personer som får konsesjon på et gårdsbruk i konkurranse med andre aktive brukere, bruker gården i andre øyemed enn det man i utgangspunktet har fått den til.

Det er helt på generelt grunnlag jeg spør om dette, selv om jeg kunne ha dratt fram eksempler som statsråden kjenner til. Da synes jeg det er merkelig at statsråden ikke vil bruke i hvert fall noe av tiden sin til å tenke på om det i enkelte få tilfeller kan være mulighet for å se på dette.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:07:54]: Hvis ikke konsesjonsvilkårene blir oppfylt, vil den personen som har konsesjonen, bli fratatt den. Konsesjonsvilkårene handler om boplikt: Hvis man ikke oppfyller boplikten, kan man bli fratatt konsesjonen. Konsesjonen handler om driveplikt: Hvis man ikke oppfyller driveplikten, kan man bli fratatt konsesjonen. Men det er det denne loven regulerer.

Hvis personen som har konsesjon, oppfyller boplikten og driveplikten, men gjør seg skyldig i andre forhold som ikke har noe med denne lovens bestemmelser å gjøre, som f.eks. berøres av straffeloven, har ikke det noe med konsesjonssak å gjøre. Konsesjonssaken har noe med bo- og driveplikt å gjøre, ikke eventuelle andre straffbare forhold som gårdbrukeren/gårdeieren gjør seg skyldig i. Derfor mener jeg det er ryddig og ordentlig at det er de to vilkårene som konsesjonsloven setter, som skal følges – altså boplikt og driveplikt.

Spørsmål 10

Øyvind Korsberg (FrP) [12:09:04]: «Sykkelrittet Arctic Race of Norway søkte i fjor Kulturdepartementet om statstilskudd, men fikk avslag. Sykkelrittet vil ha meget positiv betydning for næringslivet og reiselivet i regionen, som det var for Rally Norway da de fikk statsgaranti på 23,5 mill. Et eventuelt OL i Norge vil ha behov for statsgaranti på titalls milliarder kroner.

Ser statsråden noen mulighet til å imøtekomme Arctic Race of Norway sitt behov for statlig støtte i form av statsgaranti, all den tid Rally Norway fikk statsgaranti?»

Statsråd Hadia Tajik [12:09:44]: Eg trur eg eg må starte med ei rask oppklaring rundt omgrepa «statsgaranti» og «statstilskot» Ein statsgaranti, som representanten spør om, inneber at staten forpliktar seg til å dekke eit eventuelt underskot eller tap, f.eks. ved inntektsbortfall eller ei kostnadsoverskriding. Ein slik garanti kan vere beløpsavgrensa eller vere ein uavgrensa garanti.

Eit statstilskot inneber derimot at det vert løyvt eit konkret og fastsett beløp. Det er ein etablert praksis at det ikkje vert ytt tilskot til meisterskap og idrettsarrangement i enkeltidrettar. Det er eitt unntak frå denne praksisen. Det gjeld statleg medverknad i olympiske og paralympiske vinterleiker.

Når det gjeld Arctic Race of Norway, søkte dei Kulturdepartementet om eit statstilskot på 60 mill. kr, fordelt på tre år. Det var òg snakk om eit statstilskot då Rally Norway tok imot eit særskilt tilskot frå statsbudsjettet til eit arrangement for å arrangere eit kandidatløp i forkant av søknaden i 2005 om å verte godkjent som arrangør av VM i rally.

Det var næringspolitiske vurderingar og ikkje idrettspolitiske vurderingar som låg til grunn for regjeringa sitt tilskot til Rally Norway. Ein føresetnad for tilskotet til kandidatløpet i 2006 var at påfølgjande VM-rundar skulle vere sjølvfinansierande. Det viste seg ikkje å vere tilfellet. Både VM-runden i 2007 og runden i 2009, som ikkje fekk statstilskot, gjekk med betydelege underskot i millionklassen. Kulturdepartement har òg seinare avslått søknader om statstilskot frå Rally Norway.

Både Kulturdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Utanriksdepartementet har gjort grundige vurderingar av Arctic Race of Norway. Rittet har fått tilskot via fylkeskommunar og kommunar, samt at Innovasjon Noreg har støtta forprosjektet. Kulturdepartementet har avslått søknaden.

Kulturdepartementets grunngjeving for avslaget er nok kjent for representanten, men eg gjentek det likevel: Det er etablert praksis at det ikkje vert ytt tilskot frå spelemidlane til meisterskap og idrettsarrangement i enkeltidretter. Det gjaldt både Ski-VM i Homenkollen og VM i snowboard ved Tryvann, og det gjeld òg dei internasjonale sykkelritta Tour of Norway og Tour de Fjords, som begge, ifølgje Det internasjonale sykkelforbundet, er ritt i same kategorien som Arctic Race of Norway.

Eg er sikker på at Arctic Race of Norway kjem til å verte eit flott arrangement, men det må forventast at det let seg gjennomføre utan statlege tilskot – på lik linje med samanliknbare idrettsarrangement.

Spelemidlane til idrettsføremål vert i all hovudsak fordelte til utbygging og rehabilitering av idrettsanlegg og til aktivitetar primært for barn og ungdom. Det er eit stort etterslep på spelemidlar til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg, og det er derfor ikkje økonomisk grunnlag i spelemiddelordninga til å gå inn på ein praksis med statleg støtte til idrettsarrangement. Det prinsippet er òg tydeleg slått fast i den nye stortingsmeldinga om idrett som no er til behandling i Stortinget.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:12:50]: Jeg takker statsråden for svaret. Slik jeg har oppfattet det, fikk Rally Norway en statsgaranti på 23,5 mill. kr som var en samfinansiering mellom flere departement. Hvis det ikke medfører riktighet, synes jeg at statsråden bør si det.

Potensialet for Arctic Race of Norway er betydelig. Man kan bare se på den tverrpolitiske støtten dette arrangementet får fra hele landsdelen. Det finnes ikke ett arrangement som har fått så mye støtte fra samtlige partier, og det er jo ganske interessant. Rektor ved markedsføringshøyskolen har uttalt at dette vil ha reklamebetydning i milliardklassen.

Med den bakgrunn: Det finnes et begrep som heter

«ingen regel uten unntak». Vil statsråden kunne se på dette med nye øyne og sammenligne det med Rally Norway og deres statsgaranti?

Statsråd Hadia Tajik [12:13:59]: Det er riktig at det vart løyvt eit særskilt tilskot på totalt 23,5 mill. kr frå statsbudsjettet til Rally Norway, som nemnt for å arrangere dette kandidatløpet. Det er òg, som sagt, ein forskjell mellom tilskot og statsgaranti. Men prinsippet er likevel det same, at ein er svært tilbakehalden med å yte den typen tilskot eller statsgaranti til andre arrangement enn OL og paralympiske leikar.

Så kunne eg forstått referansen til Rally Norway endå betre viss ein kunne sagt at det å ha gitt det særskilte tilskotet til Rally Norway var ein stor og heilt klår suksess. Men når ein veit at ein del av premissane for det særskilte tilskotet var at arrangementet skulle vere sjølvfinansierande, og ein ser at det ikkje var tilfellet, men at det snarare gjekk med millionunderskot, synest eg at det er krevjande å konkludere med at det var ein heilt klår suksess. Eg meiner at det i seg sjølv understrekar kor viktig det er å halde fast ved overordna prinsippet om at ein ikkje yter statstilskot eller statsgaranti til enkeltarrangement innanfor idretten.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:15:18]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg bare registrerer at det er omtalt som en statsgaranti, et særskilt tilskudd. Så kan man gjerne ha en debatt rundet det, det er for så vidt ikke det som er min hensikt. Min hensikt er å få sett på dette arrangementet med nye øyne, se nye muligheter. Det er min bakgrunn.

Jeg synes det blir litt feil å sammenligne med Rally Norway, som var det prosjektet det var, og fikk det resultatet det fikk, når man ser på alle som har vært med og støttet dem, verbalt og ikke minst økonomisk. Fylkeskommunen har gått inn med midler. Kommunene har gått inn med midler, og også det private næringslivet.

Det er altså ikke noen som finner noe negativt ved dette rittet. Man ser jo potensialet i dette rittet i og med at man har den gode samarbeidspartneren, arrangører av Tour de France, og at man kan sende dette på tv i USA. Det ligger inne i kalenderen for sykkelritt som det nordligste rittet.

Jeg håper at statsråden foretar en ny vurdering dersom det blir en mulighet for det.

Statsråd Hadia Tajik [12:16:30]: Samanlikninga med Rally Norway vart føreteken av representanten i spørsmålsstillinga, og det er derfor ho vart referert til frå mi side i svaret.

Så har eg stor forståing for det sterke engasjementet knytt til Arctic Race of Norway både frå representanten her og – som han sjølv påpeiker – tverrpolitisk i Nord-Noreg. Men det sterke personlege engasjementet endrar jo ikkje dei idrettspolitiske vurderingane som må verte gjorde, og som me har gjort frå vår side, når prinsippet er at ein berre gir tilskot eller garanti til arrangement som olympiske leiker eller paralympiske leiker.

Presidenten: Da er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

S a k n r. 3 [12:17:17]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.
Dermed er sakene på dagens kart ferdigbehandlet.
Ønsker noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.18.
